

Rada
Európskej únie

V Bruseli 18. októbra 2023
(OR. en)

14009/23

VISA 201
COEST 548
COWEB 123
MIGR 323
FRONT 307
ASIM 90
COMIX 445

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	18. októbra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 730 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE ŠIESTA SPRÁVA V RÁMCI MECHANIZMU POZASTAVENIA OSLOBODENIA OD VÍZOVEJ POVINNOSTI

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 730 final.

Príloha: COM(2023) 730 final

V Bruseli 18. 10. 2023
COM(2023) 730 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE
ŠIESTA SPRÁVA V RÁMCI MECHANIZMU POZASTAVENIA OSLOBODENIA OD
VÍZOVEJ POVINNOSTI

Obsah

ÚVOD2

I. KRAJINY V SUSEDSTVE EÚ.....	5
1. KRAJINY, KTORÉ SÚ OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI MENEJ AKO SEDEM ROKOV	5
GRUZÍNSKO.....	5
UKRAJINA	10
2. KRAJINY, KTORÉ SÚ OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI VIAC AKO SEDEM ROKOV	14
ALBÁNSKO.....	14
BOSNA A HERCEGOVINA.....	18
MOLDAVSKÁ REPUBLIKA	21
ČIERNÁ HORA.....	24
SEVERNÉ MACEDÓNSKO.....	27
SRBSKO	30
II. ĎALŠIE KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI.....	34
KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI, KTORÉ VYKONÁVAJÚ SYSTÉMY UDEĽOVANIA OBČIANSTVA INVESTOROM	34
VANUATU	35
VÝCHODNÉ KARIBSKÉ ŠTÁTY.....	37
ZÁVER	39

ÚVOD

Liberalizácia vízového režimu predstavuje jeden z pilierov spolupráce EÚ v oblasti migrácie, bezpečnosti a spravodlivosti. Uľahčuje mobilitu a medziľudské kontakty.

V článku 8 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2018/1806 (ďalej len „nariadenie o vízach“)¹ sa Komisii ukladá povinnosť zabezpečiť vhodné monitorovanie nepretržitého plnenia požiadaviek spojených s oslobodením od vízovej povinnosti tými krajinami, ktorých štátni príslušníci získali bezvízový prístup do EÚ po úspešnom ukončení dialógu o liberalizácii vízového režimu. Od roku 2017 prijala Komisia na tento účel päť správ v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti², ktoré sa týkajú krajín oslobodených od vízovej povinnosti na západnom Balkáne (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Severné Macedónsko a Srbsko) a krajín Východného partnerstva (Gruzínsko, Moldavská republika – ďalej len „Moldavsko“ – a Ukrajina).

Na základe zistení uvedených správ a celkového monitorovania bezvízových režimov, ktoré EÚ zaviedla na celom svete³, prijala Komisia 30. mája 2023 oznámenie⁴, v ktorom zdôraznila hlavné výzvy v oblasti neregulárnej migrácie a bezpečnosti spojené s fungovaním bezvízových režimov a hlavné nedostatky súčasného mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti, v ktorom sa stanovuje konzultačný proces o možných spôsoboch riešenia týchto výziev a zlepšenia mechanizmu.

Jeden z aspektov, na ktoré sa vzťahuje oznámenie, sa týkal potreby posilneného monitorovania krajín oslobodených od vízovej povinnosti v súlade so závermi Európskej rady z 9. februára 2023⁵. Ako sa uvádza v liste predsedníčky von der Leyenovej Európskej rade z 20. marca 2023, Komisia dnes predkladá legislatívny návrh na revíziu mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti⁶, ako aj novú strategickú a komplexnú správu o mechanizme oslobodenia od vízovej povinnosti. Jedným z hlavných cieľov návrhu je posilniť úlohy Komisie v oblasti monitorovania a podávania správ a zaviesť výslovnú možnosť, aby sa správa o mechanizme pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti týkala aj ďalších geografických oblastí mimo krajín susediacich s EÚ, pričom by sa mala zamerať na tretie krajiny so špecifickými problémami, ktoré v prípade, že sa neriešia, môžu viesť k aktivácii mechanizmu pozastavenia.

Na jednej strane, ako sa vyžaduje v článku 8 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2018/1806, sa v správe posudzuje nepretržité plnenie požiadaviek týkajúcich sa liberalizácie vízového režimu krajinami, ktoré ukončili dialóg o liberalizácii vízového režimu pred menej ako siedmimi rokmi (Gruzínsko a Ukrajina). Na druhej strane sa správy o krajinách, ktoré ukončili dialóg o liberalizácii vízového režimu pred viac ako siedmimi rokmi (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Moldavsko, Severné Macedónsko

---

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1806 zo 14. novembra 2018 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 39).

² COM(2017) 815 final (prvá správa); COM(2018) 856 final (druhá správa); COM(2020) 325 final (tretia správa); COM(2021) 602 final (štvrtá správa), COM/2022/715 final/2 (piata správa).

³ Ako sa uvádza v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1806.

⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o monitorovaní bezvízových režimov EÚ [COM(2023) 297 final].

⁵ Mimoriadne zasadnutie Európskej rady (9. februára 2023) – závery, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2023-INIT/sk/pdf>. Európska rada zdôraznila, že „[z]osúladenie vízovej politiky zo strany susedných krajín je naliehavo a mimoriadne dôležité pre riadenie migrácie a v relevantných prípadoch aj pre celkové dobré fungovanie a udržateľnosť bezvízového režimu“ a že „by sa malo posilniť monitorovanie vízových politik susedných krajín“.

⁶ COM(2023) 642 final.

a Srbsko)⁷, zameriavajú na osobitné výzvy spojené s bezvízovými režimami s týmito krajinami, ako je zosúladenie vízovej politiky, systémy udeľovania občianstva investorom, spolupráca v oblasti readmisie a neopodstatnené žiadosti o azyl.

V prípade všetkých ôsmich krajín sa otázky súvisiace s kritériami riešené prostredníctvom dialógov o liberalizácii vízového režimu, ktoré krajiny ukončili, posudzujú ako súčasť procesu rozširovania podľa kapitoly 23 Súdnicstvo a základné práva a kapitoly 24 Spravodlivosť a vnútorné veci a podrobne sa uvádzajú v nadchádzajúcom ročnom balíku Komisie týkajúcom sa rozširovania. Konkrétne sa v balíku týkajúcom sa rozširovania podrobne uvádza aj úsilie, ktoré kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny vynaložili v oblasti posilnenia právneho štátu a boja proti korupcii. Ide o časti takzvaných „základných zásad“, ktoré sú hlavným prvkom prístupového procesu a určia celkové tempo pokroku partnerov na ich ceste do EÚ.

Pokiaľ ide o západný Balkán, správa vychádza z prebiehajúceho vykonávania akčného plánu EÚ na riešenie migrácie pozdĺž trasy, ktorý Komisia predložila 5. decembra 2022⁸. Akčný plán okrem iných výziev reagoval na prudký nárast neregulárnej migrácie do EÚ cez západobalkánsku trasu v roku 2022. Zvýšený počet prípadov prekročenia vonkajších hraníc členských štátov bol do určitej miery výsledkom sekundárnych pohybov prechádzajúcich cez región a príchodov oslobodených od vízovej povinnosti na západný Balkán, ktoré smerovali ďalej do EÚ. Akčný plán pomohol zabezpečiť zníženie počtu príchodov a zameriava sa na rozvoj spoločných koordinovaných opatrení na úrovni EÚ, ale aj na ďalšie posilnenie spolupráce medzi EÚ a partnermi zo západného Balkánu v otázkach migrácie. Akčný plán sa vzťahuje na riadenie hraníc, kapacity v oblasti azylu a prijímania, boj proti prevádzachtvu, spoluprácu v oblasti readmisie a návraty, ako aj zosúladenie vízovej politiky.

Celkovo sa vo všetkých týchto oblastiach politiky zachovalo dobré tempo vykonávania vďaka zvýšenej angažovanosti a dosahu na všetkých partnerov zo západného Balkánu na všetkých úrovniach. Je však potrebné pokračovať vo vykonávaní akčného plánu. Kľúčovou výzvou pre partnerov zo západného Balkánu zostáva neregulárna migrácia. Prioritou je naďalej boj proti prevádzachtvu a obchodovaniu s ľuďmi. Hoci sa v regióne opätovne zaviedla vízová povinnosť pre niektoré kľúčové štátne príslušnosti, ktoré sú dôvodom nárastu neoprávnených príchodov v roku 2022, je potrebné zabezpečiť ďalšie zosúladenie vízovej politiky. Komisia zvýšila finančnú podporu pre činnosti súvisiace s migráciou v regióne v rámci Nástroja predvstupovej pomoci (IPA III), pričom na to vyčlenila finančné prostriedky v celkovej výške 291,9 milióna EUR (2021 – 2023).

K 31. augustu 2023 bolo zaznamenaných 62 967 prípadov neregulárneho prekročenia hraníc pri vstupe do členských štátov EÚ pozdĺž západobalkánskej trasy⁹. To predstavuje pokles o 28 % v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2022, čo je vo veľkej miere výsledkom prebiehajúceho procesu zosúladenia vízovej politiky zo strany partnerov zo západného Balkánu. Na trase boli zaznamenaní najmä štátni príslušníci Sýrie, Afganistanu a Turecka.

Správa vychádza z príspevkov od ôsmich krajín, na ktoré sa vzťahuje, od Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a delegácií EÚ, príslušných agentúr EÚ pre oblasť spravodlivosti a vnútorných

⁷ V článku 8 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2018/1806 sa vyžaduje, aby Komisia predkladala správy len počas obdobia siedmich rokov odo dňa dátumu nadobudnutia účinnosti liberalizácie vízového režimu pre dané tretie krajiny; po jeho uplynutí môže Komisia predkladať správy kedykoľvek to považuje za potrebné, alebo na požiadanie Európskeho parlamentu alebo Rady.

⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf.

⁹ Operačné údaje, Frontex, <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/>.

vecí¹⁰ a členských štátov. 17 členských štátov poskytlo príspevky k relevantným príkladom spolupráce s dotknutými krajinami v oblasti migrácie a bezpečnosti. Tieto príspevky boli podkladom pre príslušné posúdenia uvedené v správe.

V tejto šiestej správe sa hodnotia opatrenia prijaté dotknutými krajinami v roku 2022, pričom sa v relevantných prípadoch uvádzajú aktualizácie týkajúce sa roku 2023, ktoré majú významný vplyv na odporúčania. Zameriava sa aj na operačnú spoluprácu s EÚ a členskými štátmi¹¹ a obsahuje aj prehľad migračných trendov¹², v ktorom sa uvádzajú údaje Eurostatu za štatistický rok 2022 vrátane zmien v porovnaní s rokom 2021.

Ako sa uvádza v oznámení z 30. mája 2023 a v súlade s už uplatňovaným novým prístupom stanoveným v legislatívnom návrhu o revízii mechanizmu pozastavenia sa táto správa prvýkrát týka aj ďalších geografických oblastí mimo susedstva EÚ a zameria sa na krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, v ktorých sa vyskytli špecifické problémy a v ktorých môže byť potrebná ďalšia spolupráca na riešenie konkrétnych migračných a/alebo bezpečnostných výziev, ktoré by sa mohli posúdiť v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti. V nadväznosti na jednu z hlavných výziev identifikovaných v uvedenom oznámení sa v oddiele II správy posudzujú krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, ktoré vykonávajú systémy udeľovania občianstva investorom. Systémy udeľovania občianstva investorom (alebo programy udeľovania občianstva na základe investícií, ktoré sa bežne označujú aj ako „zlaté pasy“), ktoré vykonávajú tretie krajiny s bezvízovým prístupom do EÚ, predstavujú pre EÚ viaceré bezpečnostné riziká. Tieto systémy udeľujú práva vyplývajúce z občianstva na základe miestnych investícií alebo za paušálny poplatok a vyznačujú sa nulovými alebo minimálnymi požiadavkami na pobyt, nedostatočnými bezpečnostnými kontrolami a chýbajúcou skutočnou väzbou na dotknutú tretiu krajinu. Dotknuté tretie krajiny často propagujú tieto systémy ako tzv. zlaté pasy s výslovným účelom umožniť pri cestách do Únie bezvízový styk štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí by inak podliehali vízovej povinnosti. Takéto systémy umožňujú ich príjemcom obchádzať riadne konanie o udelení schengenského víza, ako aj dôkladné posúdenie individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré je jeho súčasťou, vrátane možného vyhýbania sa opatreniam na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu¹³.

Komisia monitoruje všetky tretie krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, ktoré vykonávajú systémy udeľovania občianstva investorom. V súčasnosti niekoľko tretích krajín, ktoré sú oslobodené od vízovej povinnosti, podlieha prísnemu dohľadu z dôvodu možných rizík, ktoré vyvolávajú ich systémy udeľovania občianstva investorom alebo ich plány na vytvorenie takýchto systémov.

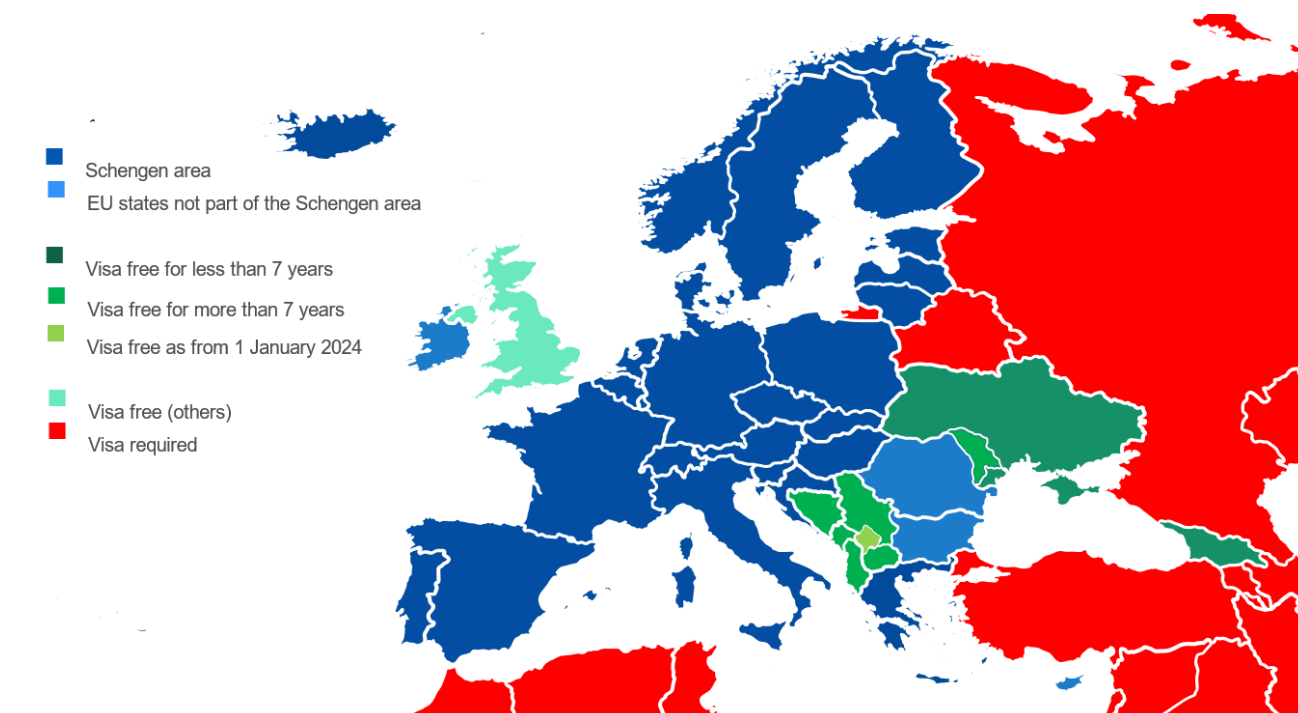
¹⁰ Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex), Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol).

¹¹ Na účely tejto správy sa pojem „členské štáty“ vzťahuje na členské štáty, ktoré uplatňujú nariadenie (EÚ) 2018/1806 (ďalej len „nariadenie o vízach“), t. j. všetky súčasné členské štáty (okrem Írska) a krajiny pridružené k schengenskému priestoru.

¹² Zatiaľ čo kritériá na liberalizáciu vízového režimu, ktoré sa týkajú migrácie, sa obmedzujú na migračné politiky dotknutých tretích krajín, oddiel o migračných trendoch sa zaoberá neregulárnou migráciou do členských štátov, prípadmi, keď členské štáty odopreli vstup a žiadosťami o medzinárodnú ochranu podanými v členských štátoch štátnymi príslušníkmi krajín, na ktoré sa správa vzťahuje.

¹³ Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o systémoch udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom v Európskej únii [COM(2019) 12 final], s. 23.

I. KRAJINY V SUSEDSTVE EÚ

1. KRAJINY, KTORÉ SÚ OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI MENEJ AKO SEDEM ROKOV

GRUZÍNSKO

1. Zosúladenie vízovej politiky

Gruzínsko má bezvízový režim s 24 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť¹⁴: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Belize, Botswana, Dominikánska republika, Ekvádor, Irán, Jordánsko, Južná Afrika, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Libanon, Omán, Rusko, Saudská Arábia, Tadžikistan, Thajsko, Turecko, Turkménsko a Uzbekistan.

Gruzínsko v roku 2022 nedosiahlo žiaden pokrok pri ďalšom zosúladení vízovej politiky.

2. Zabezpečenie dokladov vrátane biometrie

Gruzínsko vydáva biometrické pasy od roku 2010. Nebiometrické pasy sa prestanú úplne používať do 1. januára 2025, keď sa skončí platnosť posledných nebiometrických pasov v obeh. V rámci spolupráce s Interpolom si Gruzínsko vymieňa informácie o stratených a odcudzených pasoch.

3. Integrované riadenie hraníc, riadenie migrácie, azyl

Gruzínsko pokračovalo v úsilí o riešenie otázky neopodstatnených žiadostí o azyl podaných svojimi občanmi v členských štátoch. Na základe nového zákona o vstupe a výstupe, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2021, gruzínske orgány v roku 2022 vykonali „kontroly výstupu“ na gruzínskych hraničných priechodoch. Gruzínsko uvádza, že v období 2021/2022 sa vďaka tomuto systému celkovo zabránilo odchodu 4 677 občanov Gruzínska, ktorí sa považovali za zdroj rizika neregulárnej migrácie do EÚ.

¹⁴ Príloha I k nariadeniu (EÚ) 2018/1806.

Gruzínske orgány vyvinuli ďalšie úsilie na riešenie tejto otázky prostredníctvom trestného stíhania osôb a skupín zapojených do prevádzachstva vrátane tých, ktoré sa podieľajú na poskytovaní nepravdivých informácií, pokiaľ ide o vyhliadky na úspech pri podávaní žiadostí o azyl v EÚ. Počet skutočne obvinených osôb však zostáva nízky (11 v roku 2022).

Gruzínsko pravidelne spolupracuje s dotknutými členskými štátmi EÚ v otázkach týkajúcich sa bezvízového styku vrátane predchádzania neoprávnenému pobytu gruzínskych občanov. V roku 2022 táto spolupráca zahŕňala nasadenie 16 príslušníkov gruzínskej polície v niektorých členských štátoch EÚ na pomoc miestnym orgánom presadzovania práva, pričom sa uskutočnilo osem spoločných operácií.

Gruzínsko pravidelne spolupracuje s agentúrou Frontex na základe pracovnej dohody o operačnej spolupráci obnovennej v roku 2021. Na pozemných a námorných hraničných priechodoch, ako aj na medzinárodných letiskách v Tbilisi a Kutaisi je nasadených niekoľko príslušníkov agentúry Frontex. Na príslušných letiskách členských štátov EÚ boli nasadení aj príslušníci gruzínskej polície. Hlavným účelom tejto spolupráce je zabrániť zneužívaniu bezvízového styku gruzínskymi občanmi, a to aj podávaním neopodstatnených žiadostí o azyl.

Gruzínsko úzko spolupracovalo s členskými štátmi v oblasti readmisie. Miera kladných rozhodnutí gruzínskych orgánov o žiadostiach o readmisiu predstavuje v priemere 98 % za celé obdobie 2017 – 2022. Gruzínsko veľmi úzko spolupracovalo aj v oblasti návratu vrátane repatriačných letov na účely návratu. V roku 2022 sa členovia gruzínskej eskortnej skupiny zúčastnili na odbornej príprave agentúry Frontex zameranej na hromadné návratové operácie¹⁵ s cieľom zabezpečiť najvyššie normy EÚ počas vykonávania takýchto operácií. Viaceré členské štáty, ako aj agentúra Frontex uvítali dobrú spoluprácu s Gruzínskom, pokiaľ ide o využívanie repatriačných letov na účely návratu.

4. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2022 sa počet žiadostí gruzínskych štátnych príslušníkov o medzinárodnú ochranu v členských štátoch zvýšil o 81 % v porovnaní s rokom 2021, pričom v roku 2022 bolo podaných 26 450 žiadostí (14 635 v roku 2021). Miera uznaných žiadostí¹⁶ sa zvýšila z 5% v roku 2021 na 7 % v roku 2022.

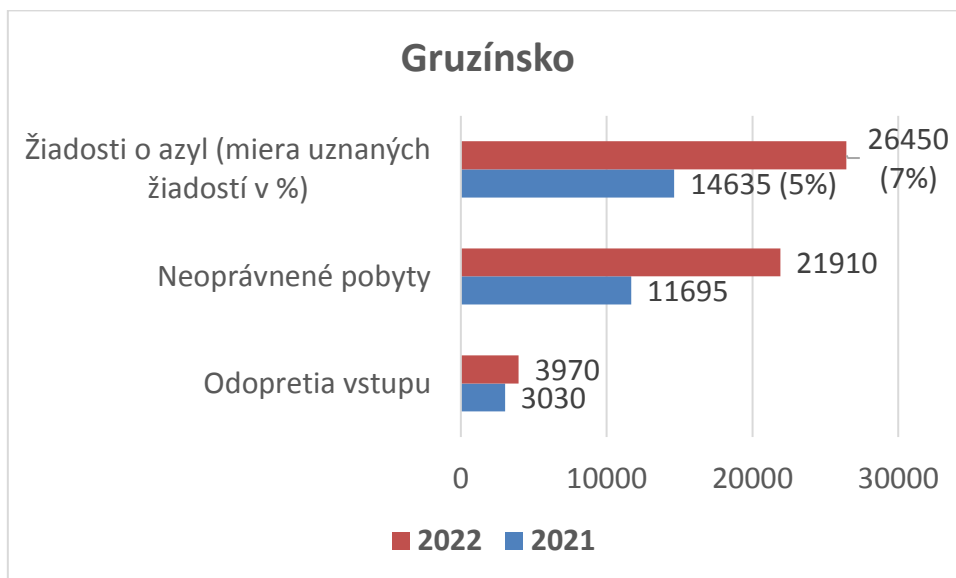
V roku 2022 sa zaznamenalo 25 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc členských štátov gruzínskymi štátnymi príslušníkmi. V roku 2022 sa počet gruzínskych štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnenne zdržiavajú v členských štátoch, zvýšil o 87 %, pričom v roku 2022 ich bolo 21 910 v porovnaní s 11 695 v roku 2021. Počet vstupov odopretých gruzínskym štátnym príslušníkom sa zvýšil o 31 %, z 3 030 v roku 2021 na 3 970 v roku 2022.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných gruzínskym štátnym príslušníkom sa v roku 2022 zvýšil o 50 % (16 275 v roku 2022 v porovnaní s 10 820 v roku 2021), rovnako ako počet osôb, ktoré sa vrátili (7 760 v roku 2022 v porovnaní so 4 935 v roku 2021, čo predstavuje nárast o 57 %). Miera návratu sa mierne zvýšila zo 46 % v roku 2021 na 48 % v roku 2022.

---

¹⁵ Pri hromadných návratových operáciách navrátilcov vyzdvihnú z letiska odletu orgány ich cieľovej krajiny. Dopravné prostriedky a členov eskortnej skupiny zabezpečuje daná tretia krajina.

¹⁶ Na účely tejto správy sa miera uznaných žiadostí o azyl vypočíta ako podiel kladných rozhodnutí na prvom stupni (vrátane ochrany na základe Ženevského dohovoru, doplnkovej ochrany a humanitárneho štatútu) z celkového počtu rozhodnutí na prvom stupni. Vymedzenie pozri na stránke https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en.

Zdroj: Eurostat

5. Verejný poriadok a bezpečnosť

Gruzínsko naďalej vyvíjalo úsilie v boji proti korupcii. V roku 2022 parlament prijal právne predpisy, ktorými sa zriaďuje protikorupčný úrad, agentúra zodpovedná za rozvoj protikorupčnej politiky a monitorovanie jej vykonávania. Do jeho právomoci patrí monitorovanie majetkových priznaní vysokopostavených úradníkov a finančných činností politických strán, ochrana oznamovateľov, ako aj identifikácia konfliktov záujmov vo verejných inštitúciách a predchádzanie takýmto konfliktom.

Rámec pre koordináciu politík je zavedený, ale hlavná platforma na koordináciu protikorupčnej politiky, Národná protikorupčná rada, od roku 2019 nezasadla. V nadväznosti na zriadenie protikorupčného úradu boli tomuto úradu pridelené niektoré aspekty koordinácie politík. Je potrebné jasne vymedziť mandáty úradu a rady, najmä v oblasti rozvoja a monitorovania politík. Koncom septembra 2023 zaslalo Gruzínsko Benátskej komisii žiadosť o stanovisko k existujúcim zákonom o zriadení protikorupčného úradu a špeciálnej vyšetrovacej služby.

Na operačnej úrovni je boj proti korupcii zodpovednosťou protikorupčnej agentúry v rámci Štátnej bezpečnostnej služby Gruzínska (SSSG). Túto úlohu vykonával aj úrad pre štátnu službu, ktorý podporuje vykonávanie protikorupčnej politiky medzi štátnymi zamestnancami v Gruzínsku, pričom jednou z jeho hlavných zodpovedností je správa systému majetkových priznaní a vyhlásení o konflikte záujmov verejných činiteľov. V prvých deviatich mesiacoch roku 2022 bolo za korupciu stíhaných celkovo 115 osôb a 95 osôb bolo odsúdených. Zodpovednosť za majetkové priznania teraz prevzal protikorupčný úrad.

Korupcia na vysokej úrovni, a najmä problém rozsiahlych osobných záujmov a ich vplyvu v politickej, justičnej aj hospodárskej sfére, zostáva oblasťou, ktorou sa treba zaoberať. Vo februári 2023 Gruzínsko vystúpilo zo siete OECD na monitorovanie boja proti korupcii pre východnú Európu a Strednú Áziu (OECD/CAN).

Gruzínsko je zúčastneným štátom Skupiny štátov proti korupcii (GRECO). Vykonalo alebo sa zaoberalo ôsmimi zo 16 odporúčaní uvedených v správe o štvrtom kole hodnotenia. Gruzínsko v máji 2023 vykonalo jedno nevyriešené odporúčanie skupiny GRECO rozšírením rozsahu pôsobnosti systému majetkových priznaní tak, aby zahŕňal všetkých prokurátorov. Odporúčanie týkajúce sa obmedzenia imunity sudcov na činnosti súvisiace s ich účasťou na súdnom rozhodovaní (tzv. funkčná imunita) sa ešte musí vykonať.

Gruzínsko vyvinulo úsilie o zlepšenie právnych nástrojov na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu posilnením právomocí finančnej monitorovacej služby (FMS) a vytvorením stálej medziagentúrnej komisie. Komisia má za úlohu vypracovať a predložiť vláde národnú stratégiu a akčný plán v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu na obdobie 2023 – 2025. Prvé pracovné zasadnutie komisie sa konalo 20. septembra 2022. Na operačnej úrovni boli v máji 2022 prijaté nové usmernenia o zaistení virtuálnej meny, ktoré teraz vyšetrovatelia a prokurátori často používajú v trestných veciach týkajúcich sa prania špinavých peňazí.

Pokiaľ ide o boj proti terorizmu, v januári 2022 bola prijatá nová národná stratégia boja proti terorizmu na roky 2022 – 2026 a súvisiaci akčný plán. Stratégia zahŕňa prijatie mechanizmu finančných sankcií a zohľadňuje odporúčania Finančnej akčnej skupiny (FATF) a odporúčania uvedené v správe výboru MONEYVAL o Gruzínsku za rok 2020¹⁷. Štátna bezpečnostná služba Gruzínska (SSSG) naďalej aktívne spolupracovala s Europolom, pripojila sa k spoločnému styčnému protiteroristickému tímu (CT JLT) a zúčastňovala sa na analytických projektoch vrátane Programu na sledovanie financovania terorizmu (TFTP).

V rámci národnej stratégie boja proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2024 gruzínske orgány presadzovania práva zameriavajú svoje úsilie na boj proti počítačovej kriminalite a obchodovaniu s drogami smerom do EÚ, pričom táto oblasť je zdrojom značných ziskov pre zločinecké skupiny. Gruzínsko v roku 2022 oznámilo zvýšenie počtu príslušných zamestnancov, úsilie o zintenzívnenie medziagentúrnej spolupráce a spustenie kampaní na zvyšovanie informovanosti verejnosti, najmä o nebezpečenstvách spojených s počítačovou kriminalitou. Gruzínsko zároveň vynaložilo úsilie na to, aby v rámci svojich orgánov presadzovania práva zaviedlo koncepciu „policajnej práce zameranej na komunitu a policajnej práce založenej na spravodajstve“, a to okrem iného na základe výsledkov projektu financovaného EÚ s názvom Podpora boja proti organizovanej trestnej činnosti v Gruzínsku¹⁸.

Gruzínsko udržiava sieť policajných atašé v mnohých členských štátoch EÚ a styčný úrad pri Európe. Úzko spolupracuje najmä s Európskym centrom pre závažnú a organizovanú trestnú činnosť (ESOC) pôsobiacim v rámci Europolu, ktoré sa zaoberá zločineckými skupinami usadených v krajinách, na ktoré sa vzťahuje Východné partnerstvo. Gruzínsko sa aktívne podieľa aj na činnostiach Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT). V roku 2022 sa Gruzínsko zúčastnilo na ôsmich operačných akčných plánoch z 15 a bol vymenovaný národný EMPACT koordinátor (NEC). Pracovná dohoda s agentúrou CEPOL, ktorá nahradila predchádzajúcu dohodu o spolupráci, bola podpísaná 22. júna 2022.

Gruzínsko v septembri 2022 podpísalo druhý pracovný dokument o technickej spolupráci s Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA). V Gruzínsku je k dispozícii niekoľko vnútroštátnych systémov zberu údajov, pričom niektoré z nich sú kompatibilné s protokolmi EMCDDA.

Gruzínsko je príjemcom projektu EMCDDA4GE, ktorý sa zameriava na prenos znalostí a budovanie kapacít v oblasti monitorovania drog, podávania správ o drogách, protidrogovej prevencie a liečby.

Gruzínsko 28. septembra 2022 uzavrelo pracovnú dohodu s Európskou prokuratúrou. V rámci spolupráce s Eurojustom sa Gruzínsko v roku 2022 zúčastnilo na dvoch spoločných vyšetrovacích tímoch s partnermi z EÚ. Gruzínsko vymenovalo styčného prokurátora Eurojustu.

¹⁷ <https://rm.coe.int/moneyval-2020-20-5th-round-mer-georgia/1680a03271>.

¹⁸ <https://police.ge/en/ministry/structure-and-offices/international-relations-department/donor-coordination/proeqtebis-shesakheb/ongoing-projects/teqniki-daxmareba-organizaciuli-danashauli>.

6. Vonkajšie vzťahy a základné práva

V piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti Komisia Gruzínsku odporučila, aby úplne zosúladiť postup vymenovania sudcov Najvyššieho súdu s odporúčaniami Benátskej komisie¹⁹ a prijalo a vykonávalo právne predpisy, ktorými sa hodnotí profesijná bezúhonnosť a činnosť sudcov najvyššieho súdu.

Gruzínsko ešte v plnej miere nevykonalo príslušné odporúčania Benátskej komisie. Zostáva ešte zabezpečiť účinné právo na odvolanie pre uchádzačov v rámci postupu menovania sudcov Najvyššieho súdu, a to objasnením záväznej povahy rozhodnutia Najvyššieho súdu pre Vysokú súdnu radu. Gruzínsko nezačalo proces prípravy právnych predpisov o dodatočných kontrolách bezúhonnosti sudcov Najvyššieho súdu za účasti medzinárodných expertov s rozhodujúcim hlasom.

V piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti Komisia takisto odporučila, aby Gruzínsko zabezpečilo nezávislosť svojho orgánu pre ochranu osobných údajov, t. j. služby ochrany osobných údajov (PDPS). Nový zákon o ochrane údajov bol prijatý v júni 2023 a v septembri 2023 bol zaslaný Benátskej komisii na vyjadrenie stanoviska. Tento zákon je zameraný na zosúladenie gruzínskych právnych predpisov s *acquis* EÚ a celkovo sa v ňom stanovujú zlepšenia v porovnaní so zákonom z roku 2011. Je však ešte potrebné vyriešiť niekoľko otázok, najmä pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa medzinárodných prenosov údajov a určité výnimky/obmedzenia v súvislosti s právom na ochranu údajov.

7. Odporúčania

Celkovo Gruzínsko naďalej spĺňa kritériá na liberalizáciu vízového režimu a prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto otázkam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Gruzínska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) posilniť opatrenia zamerané na riešenie otázky neopodstatnených žiadostí o azyl a neoprávneného pobytu v členských štátoch;
- c) zúčastňovať sa na opatreniach operačného akčného plánu platformy EMPACT pre boj proti prevádzachtvu;
- d) zriadiť úrad pre vyhľadávanie majetku a úrad pre správu majetku a zintenzívniť úsilie o vymáhanie majetku na základe vyhľadávania, zaistenia, správy, konfiškácie majetku a nakladania s ním;
- e) prijať novú protikorupčnú stratégiu a akčný plán, čím sa zabezpečia primerané zdroje na ich vykonávanie, a venovať osobitnú pozornosť vyšetrovaniu a stíhaniu prípadov korupcie na vysokej úrovni a rozhodovaniu o nich;
- f) zabezpečiť, aby v právnych predpisoch týkajúcich sa protikorupčného úradu, špeciálnej vyšetrovacej služby a služby ochrany osobných údajov boli zohľadnené odporúčania Benátskej komisie.

---

¹⁹ Odporúčania uvedené v stanovisku Benátskej komisie N949/2019 prijatom 24. júna 2019, následne aj 30. septembra 2020 a 1. apríla 2021.

UKRAJINA

Rusko začalo 24. februára 2022 rozsiahlu útočnú vojnu proti Ukrajine. Reakcia Európskej únie a medzinárodného spoločenstva bola mimoriadna a jednotná. Kľúčovým prvkom tejto reakcie bolo jednomyselné rozhodnutie členských štátov o návrhu Komisie aktivovať smernicu o dočasnej ochrane²⁰, ktorou sa poskytla dočasná ochrana ukrajinským štátnym príslušníkom (a iným kategóriám osôb) vysídleným z Ukrajiny 24. februára 2022 alebo neskôr. Rada 28. septembra 2023 na základe návrhu Komisie schválila predĺženie uplatňovania smernice o dočasnej ochrane zo 4. marca 2024 na 4. marca 2025.

Odvtedy bezvízový režim medzi EÚ a Ukrajinou uľahčuje cestovanie na Ukrajinu a z nej, čo podporuje vykonávanie dočasnej ochrany v EÚ.

1. Zosúladenie vízovej politiky

Ukrajina má bezvízový režim s 15 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Ekvádor, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Saudská Arábia, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan.

V roku 2022 sa nezaznamenal žiadny pokrok pri ďalšom zosúladení so zoznamom EÚ týkajúcim sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť.

2. Zabezpečenie dokladov vrátane biometrie

Ukrajina vydáva biometrické pasy od roku 2015. Posledné nebiometrické pasy boli vydané v roku 2016 a ich úplné vyradenie je naplánované na rok 2026, keď uplynie ich platnosť.

Činnosť štátneho migračného úradu (SMS) pôsobiaceho v rámci ministerstva vnútra, ktorý zodpovedá za pasy, bola pozastavená 24. februára 2022, ale po premiestnení potrebného vybavenia na bezpečné územie sa obnovila. V súčasnosti všetky informačné systémy štátneho migračného úradu fungujú v bežnom režime, s výnimkou území pod nezákonnou ruskou okupáciou.

Dňa 28. februára 2022 bolo prijaté mimoriadne opatrenie, ktoré umožňuje predĺženie platnosti pasov až o päť rokov a zapísanie detí a vloženie ich fotografie do pasu rodičov s cieľom umožniť ukrajinským občanom cestovať do EÚ. Dňa 18. októbra 2022 sa tento dočasný postup rozšíril aj na prípady, kedy je potrebné núdzovo vycestovať, napr. v prípade naliehavého lekárskeho ošetrovania alebo úmrtia príbuzného v zahraničí.

Výmena informácií o odcudzených a stratených dokladoch medzi príslušnými orgánmi Ukrajiny a ich prenos do databáz Interpolu o odcudzených a stratených dokladoch prebiehala bez prerušenia, a to aj po začiatku ruskej útočnej vojny.

3. Integrované riadenie hraníc, riadenie migrácie, azyl

Ruská rozsiahla invázia a útočná vojna proti Ukrajine vyvolala najväčší pohyb obyvateľstva v Európe od druhej svetovej vojny. Milióny Ukrajincov boli nútené opustiť svoje bydliská a odísť do zahraničia alebo do západných regiónov Ukrajiny. Situácia vysídľovania ľudí zasiahnutých ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine sa neustále mení v závislosti od vývoja nepriateľských akcií.

Po 24. februári 2022 bolo riadenie hraníc Ukrajiny ovplyvnené agresiou Ruska. Niektoré hraničné oblasti boli okupované Ruskom, iné sa stali vojnovou zónou. V oblastiach hraničiacich s Ruskom, Bieloruskom a podnesterským úsekom hranice s Moldavskom bolo z bezpečnostných dôvodov uzavretých všetkých 111 hraničných priechodov. Značné množstvo špecializovaného vybavenia sa

²⁰ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana, ST/6846/2022/INIT (Ú. v. EÚ L 71, 4.3.2022, s. 1 – 6).

stratilo (zachytilo alebo zničilo). Zatiaľ čo ukrajinská pohraničná stráž, podobne ako iné inštitúcie v oblasti vnútorných vecí, sa intenzívne zapojila do úsilia krajiny o obranu a civilnú ochranu, hraničné priechody zostali funkčné, čo dokazuje pozoruhodnú odolnosť a operačné spôsobilosti.

Začala sa príprava nového akčného plánu integrovaného riadenia hraníc na roky 2023 – 2025, ktorý by sa mal zaoberať obnovením riadenia hraníc na úsekoch štátnej hranice, ktoré už nie sú okupované. Až do prijatia nového akčného plánu sa naďalej pracuje na nevykonaných opatreniach akčného plánu na roky 2020 – 2022.

Vo vojnových podmienkach po 24. februári 2022 Ukrajina pokračovala v spolupráci v oblasti riadenia hraníc s partnermi EÚ, členskými štátmi aj agentúrami EÚ, najmä agentúrou Frontex. Okrem iného sa vykonala spoločná analýza hrozieb pre bezpečnosť hraníc spolu so Slovenskom, s Poľskom, Maďarskom, Rumunskom a Moldavskom a vykonala sa spoločná ukrajinsko-nemecká analýza riadenia hraníc s nemeckou spolkovou políciou. Personál agentúry Frontex podporujúci Ukrajinu na letiskách a hraničných priechodoch bol však stiahnutý z dôvodu ruskej agresie.

Problémom pre EÚ a Ukrajinu je potenciálny nárast pašovania strelných zbraní. Vo februári 2023 začala EÚ vykonávať „zoznam opatrení EÚ na boj proti odkláňaniu strelných zbraní a iných ručných a ľahkých zbraní v kontexte ruskej agresie voči Ukrajine“²¹. Osobitný dôraz sa kladie na plné využívanie bezpečnostných opatrení na hraniciach na ochranu vonkajších hraníc EÚ s cieľom odhaľovať pašovanie strelných zbraní, pričom hlavnými aktérmi sú členské štáty (najmä colné orgány a pohraničná stráž/pobrežná stráž), Frontex, EMPACT, Europol a hraničná podporná misia Európskej únie pre Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM).

Ukrajina pokračuje v prijímaní opatrení proti neregulárnej migrácii. V roku 2022 imigrační úradníci odhalili 5 062 neregulárnych migrantov, z ktorých 336 neoprávnene vstúpilo na územie, a bolo rozložených 26 zločineckých skupín zapojených do prevádzachstva.

Ukrajina v roku 2022 naďalej posudzovala žiadosti o azyl, pričom o ochranu požiadalo 205 osôb a bolo vydaných 46 kladných rozhodnutí. Na konci roka 2022 bolo na Ukrajine zaznamenaných 2 523 uznaných utečencov.

4. Monitorovanie trendov migrácie, dočasnej ochrany, žiadostí o medzinárodnú ochranu a readmisie

Od februára 2022 vstúpilo do EÚ viac ako 16 miliónov osôb utekajúcich pred vojnou, z čoho 14 miliónov tvorili ukrajinskí štátni príslušníci, zatiaľ čo počet prekročení hraníc ukrajinskými štátnymi príslušníkmi z EÚ na Ukrajinu predstavoval 11,4 milióna²². Počet vstupov bol výrazne vyšší počas prvých mesiacov ruskej agresie, pričom v priemere dosahoval 800 000 vstupov za týždeň a maximálny počet vstupov na hranici medzi EÚ a Ukrajinou predstavoval viac ako 200 000 denne. Od apríla 2022 sa tento vývoj ustálil na približne 240 000 vstupov za týždeň a počet prekročení hraníc medzi EÚ a Ukrajinou sa vrátil na úroveň pred vojenskou agresiou aj pandemiou²³.

Po uvedenej aktivácii smernice o dočasnej ochrane získalo v roku 2022 v EÚ a pridružených krajinách dočasnú ochranu 4 271 890 ukrajinských občanov. V členských štátoch okrem toho v roku 2022 požiadalo o medzinárodnú ochranu 27 135 Ukrajincov (v porovnaní so 6 250 v roku 2021), pričom miera uznaných žiadostí dosiahla 88 % (v porovnaní so 17 % v roku 2021). Členské štáty neoznámili žiadne problémy pri vykonávaní dohody o readmisii medzi EÚ a Ukrajinou.

²¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6929-2023-INIT/en/pdf>.

²² Údaje o vstupoch a výstupoch udávajú počet cezhraničných pohybov, nie počet osôb.

²³ Podrobnosti o situačnom prehľade sú uvedené v oznámení Komisie Európskemu parlamentu a Rade s názvom Dočasná ochrana pre ľudí, ktorí utekajú pred ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine: rok od vypuknutia vojny [COM(2023) 140 final].

5. Verejný poriadok a bezpečnosť

Po tom, ako bol v júni 2022 Ukrajine udelený štatút kandidátskej krajiny na vstup do EÚ, ukrajinská vláda začala reformu celého ukrajinského sektora presadzovania práva, ktorá momentálne prebieha.

Hoci vojnové podmienky sťažili úlohu presadzovania práva, naďalej sa vynakladalo úsilie v boji proti obchodovaniu s drogami. Bola vypracovaná nová stratégia štátnej protidrogovej politiky na roky 2023 – 2030. S cieľom zabrániť odkláňaniu liekov obsahujúcich omamné alebo psychotropné látky, resp. ich používaniu na iné ako medicínske účely bola 1. novembra 2022 zavedená povinnosť vydávať tieto lieky len na lekársky predpis.

Ukrajina pokračovala aj v medzinárodnej spolupráci v tejto oblasti v rámci misie EUBAM a v rámci platformy EMPACT. Hoci sa spolupráca po ruskej agresii spomalila, nebola prerušená. Ukrajinské orgány presadzovania práva majú v úmysle zintenzívniť spoluprácu s partnermi EÚ v tejto oblasti, najmä s cieľom bojovať proti pašovaniu nelegálnych drog z Afganistanu, Iránu a Pakistanu.

V oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti vláda 27. septembra 2022 schválila nový akčný plán. Boj proti organizovanej trestnej činnosti pokračoval, hoci bol v dôsledku vojnových podmienok sťažený. Vyvinulo sa osobitné úsilie v boji proti zločineckým skupinám, ktoré sa pokúšali ukradnúť humanitárnu a inú pomoc prichádzajúcu na Ukrajinu. Spolupráca s Europolom a Interpolom pokračovala. Dňa 19. októbra 2022 nadobudlo účinnosť memorandum o porozumení medzi Ukrajinou a Europolom o dôvernosti a informačnej bezpečnosti, ktoré umožnilo priamu výmenu informácií medzi Ukrajinou, Europolom, členskými štátmi EÚ a tretími krajinami.

Spolupráca na operačnej úrovni pokračovala aj s orgánmi presadzovania práva členských štátov EÚ, najmä prostredníctvom spoločných vyšetrovacích tímov na boj proti najnebezpečnejším nadnárodným trestným činom, ako aj najzávažnejším medzinárodným trestným činom páchaným v kontexte medzinárodného ozbrojeného konfliktu.

Počas prechodného obdobia reformy prokuratúry v rokoch 2019 – 2021 sa uskutočnilo pilotné transparentné výberové konanie na pozíciu prokurátorov na riadiacej úrovni, ktorého súčasťou boli kontroly bezúhonnosti, profesionality a schopnosti viesť. Od opätovného zriadenia rady prokurátorov na jeseň 2021 sa však v týchto pozitívnych postupoch nepokračovalo. V postupe chýba transparentnosť, meritokracia a dôveryhodné kontroly bezúhonnosti. Zdroje a kapacity rady prokurátorov na vykonávanie svojho mandátu v tejto oblasti sú naďalej obmedzené.

Ukrajinská vláda v auguste 2023 prijala stratégiu vymáhania majetku na roky 2023 – 2025, v ktorej stanovila strategické smerovanie na zlepšenie právneho a inštitucionálneho rámca popri medziútvarevej a medzinárodnej spolupráci. Akčný plán na vykonávanie stratégie je ešte potrebné vypracovať.

Ukrajina pokračovala v úsilí o zlepšenie strategického protikorupčného rámca. Parlament 20. júna 2022 prijal stratégiu boja proti korupcii na roky 2021 – 2025 vrátane 72 cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2025. V roku 2022 bolo ukončené zdĺhavé výberové konanie na najvyššie pozície v špecializovanej protikorupčnej prokuratúre (SAPO); v júli 2022 boli obsadené pozície vedúceho a zástupcu vedúceho SAPO. V marci 2023 bol vybraný a vymenovaný aj nový riaditeľ Národného protikorupčného úradu Ukrajiny (NABU) v rámci transparentného postupu založeného na zásluhách.

Na druhej strane napriek odporúčaniam vydaným v dvoch predchádzajúcich správach v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti sa ešte stále nedosiahol žiadny pokrok, pokiaľ ide o vytvorenie nezávislého odpočívania zo strany NABU. V júli 2023 bola podpísaná pracovná dohoda o spolupráci medzi Európskou prokuratúrou a NABU. Nový vedúci pracovník

Národnej agentúry pre identifikáciu, vyhľadávanie a správu majetku pochádzajúceho z korupcie a inej trestnej činnosti (ARMA) bol napokon vymenovaný po opätovnom začatí výberového konania v júni 2023, hoci celý postup správy majetku naďalej veľmi potrebuje systémovú reformu.

Fungovanie rôznych agentúr zodpovedných za boj proti korupcii bolo ovplyvnené vojnovými podmienkami, ich celková operačná účinnosť však zostáva naďalej vysoká. V roku 2022 začal NABU spolu 456 trestných konaní (v porovnaní so 633 v roku 2021 a 792 v roku 2020) a v prvom polroku 2023 začal 286 konaní. Na základe výsledkov vyšetrovania NABU a podľa procesného usmernenia SAPO bolo v roku 2022 podaných na súd 54 obžalôb v prípade trestných činov korupcie voči 132 osobám (v porovnaní s 57 obžalobami voči 127 osobám v roku 2021 a 67 obžalobami voči 106 osobám v roku 2020). V prvom polroku 2023 bolo na súd podaných 58 obžalôb voči 147 osobám.

6. Vonkajšie vzťahy a základné práva

Ukrajina celkovo dodržiava medzinárodné nástroje a normy v oblasti ľudských práv, hoci ukrajinskí občania vážne trpeli v dôsledku rozsiahleho porušovania základných práv zo strany Ruska, ktoré sa ukrajinské orgány a občianska spoločnosť snažili napraviť. Na začiatku rozsiahlej invázie Ruska bolo zavedené stanné právo obmedzujúce práva a slobody, hoci zostalo vo veľkej miere úmerné skutočným potrebám a uplatňovalo sa obozretne, vďaka čomu sa zachovala dobrá úroveň slobody prejavu napriek obmedzeniam mediálneho prostredia. Okrem toho bol zaznamenaný výrazný pokles prípadov diskriminácie menších vrátane osôb patriacich do komunity LGBTIQ+ alebo národnostných menšín, ako aj antisemitských činov.

Pokiaľ ide o práva osôb patriacich k národnostným menšinám, Ukrajina v súčasnosti ešte v plnej miere nevykonala odporúčania uvedené v stanovisku Benátskej komisie Rady Európy z júna 2023 k zákonu o národnostných menšinách (komunitách), ktorý bol prijatý v decembri 2022. Vykonávajú sa ďalšie dôležité reformy, napríklad pokiaľ ide o nový zákon o médiách, Istanbulský dohovor a štátnu stratégiu na zabezpečenie rovnakých práv žien a mužov do roku 2030, pričom pretrvávajú výzvy v oblasti reformy väzenského systému a situácie detí v ústavoch.

7. Odporúčania

Celkovo Ukrajina naďalej spĺňa kritériá na liberalizáciu vízového režimu a prijala opatrenia na splnenie niektorých z predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, ak je to v súčasnej situácii možné. Konkrétne treba venovať ďalšiu pozornosť týmto otázkam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Ukrajiny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) naďalej vyvíjať nepretržité úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti s osobitným zameraním na boj proti pašovaniu strelných zbraní a drog, a to napriek výzvam súvisiacim s vojnou;
- c) naďalej vyvíjať nepretržité úsilie v boji proti korupcii, a to aj prijatím akčného plánu pre vykonávanie stratégie vymáhania majetku na roky 2023 – 2025 a zmenou právnych predpisov ARMA o správe zaisteného majetku.

2. KRAJINY, KTORÉ SÚ OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI VIAC AKO SEDEM ROKOV

ALBÁNSKO

1. Zosúladienie vízovej politiky

Albánsko má bezvízový režim s 13 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, z čoho osem je trvalo oslobodených od vízovej povinnosti (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Čína, Guyana, Kazachstan, Kuvajt a Turecko) a päť je sezónne oslobodených od vízovej povinnosti, pokiaľ ide o vstup do Albánska na turistické účely medzi aprílom a decembrom (Bahrajn, Katar, Omán, Saudská Arábia, Thajsko). Okrem toho štátni príslušníci tretích krajín, ktorí majú povolenie na pobyt v Spojených arabských emirátoch s platnosťou desať rokov, ktoré má v čase vstupu platnosť aspoň jeden rok, majú takisto bezvízový vstup do Albánska.

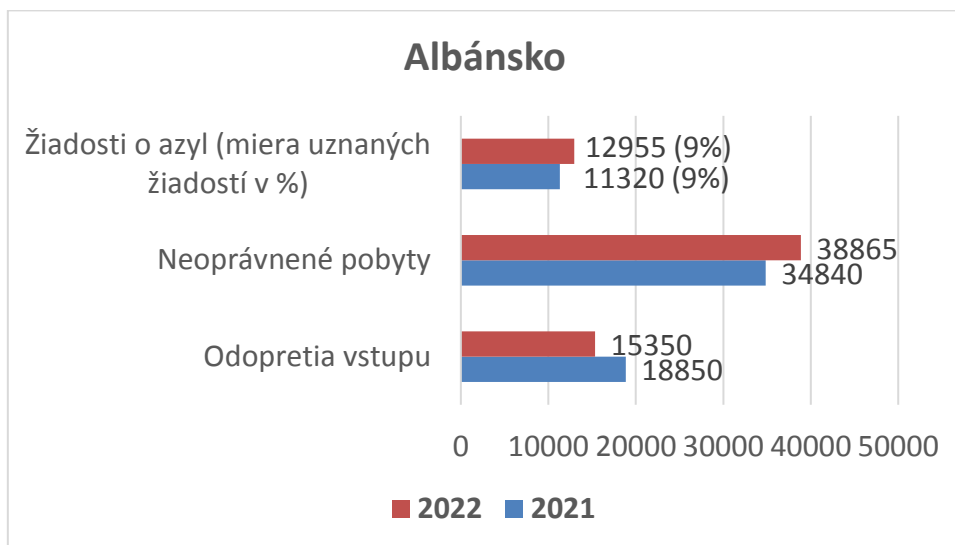
Albánsko dosiahlo určitý pokrok pri zosúladiení vízovej politiky. V roku 2023 na rozdiel od roku 2022 nebolo sezónne oslobodenie od vízovej povinnosti rozšírené na Rusko, Indiu a Egypt. Albánsko by malo pokračovať v postupnom zosúladiení svojej vízovej politiky s EÚ, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré predstavujú migračné alebo bezpečnostné riziko.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných albánskymi štátnymi príslušníkmi v členských štátoch sa od roku 2021 do roku 2022 zvýšil o 14 %, pričom v roku 2022 bolo podaných 12 955 žiadostí. Miera uznaných žiadostí bola 9 % v roku 2022 a v porovnaní s rokom 2021 sa nezmenila.

V roku 2022 členské štáty oznámili 746 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc albánskymi štátnymi príslušníkmi, čo je o 36 % menej ako v roku 2021 (1 160), zatiaľ čo počet albánskych štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil o 11,5 % (z 34 840 v roku 2021 na 38 865 v roku 2022). Počet odopretí vstupu albánskym štátnym príslušníkom v členských štátoch v roku 2022 klesol o 18,5 % (z 18 850 v roku 2021 na 15 350 v roku 2022).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných v roku 2022 (24 180) sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil o 8 % (22 445). V roku 2022 bolo nahlásených 9 745 návratov albánskych štátnych príslušníkov, a to v porovnaní s 8 610 v roku 2021 (nárast o 13 %). Miera návratu sa mierne zvýšila z 38 % v roku 2021 na 40 % v roku 2022, čo svedčí o pozitívnej zmene trendu z posledných rokov.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Albánsko pozitívne spolupracovalo s EÚ pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán. Kapacity Albánska v oblasti prijímania migrantov sa zvýšili a jeho pohotovostný plán v prípade prudkého nárastu príchodov sa aktualizoval, je však potrebné zahnúť ho v plnej miere do rozpočtu a prijať ho. Albánsko by malo v nadväznosti na stratégiu na roky 2019 – 2022 prijať aj novú stratégiu v oblasti migrácie. Mali by sa vytvoriť špecializované zariadenia pre maloletých bez sprievodu medzi migrantmi a žiadateľmi o azyl. Primeraný prístup ku konaniu o azyle, účinnosť dobrovoľných návratov a spolupráca v oblasti readmisie s hlavnými krajinami pôvodu patria medzi oblasti, na ktorých je potrebné ďalej pracovať.

Albánsko pokračovalo v spolupráci s členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc. Medzi príklady spolupráce v oblasti migrácie a riadenia hraníc patrili: návštevy expertov, výmeny informácií a najlepších postupov, technického vybavenia a kurzy odbornej prípravy. Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) s podporou Fondu Európskej únie pre azyl, migráciu a integráciu, Belgicka a Holandska pokračovala v roku 2022 v realizácii projektu s názvom Zvyšovanie informovanosti a informácie pre bezpečnosť a posilnenie postavenia pre všetkých – Albánsko (Arise All)²⁴. Cieľom tejto preventívnej kampane bolo zvýšiť informovanosť albánskych občanov o rizikách neregulárnej migrácie do Európy a poskytnúť informácie o existujúcich hospodárskych a vzdelávacích príležitostiach v Albánsku a o legálnych spôsoboch migrácie do Európy. Projekt sa začal začiatkom roka 2021 a skončil sa v decembri 2022. Medzi ďalšie príklady spolupráce patrili študijné návštevy albánskej hraničnej polície (a poradné a výcvikové misie).

Celkovo členské štáty oznámili dobrú spoluprácu v oblasti readmisie. Albánsko pokračovalo aj v spolupráci s Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex), najmä vykonávaním spoločnej pozemnej operácie Albania Land a spoločnej námornej operácie Albania Sea v rámci dohody o štatúte medzi EÚ a Albánskom. Nová dohoda o štatúte bola podpísaná 15. septembra 2023. Albánsko okrem toho spolupracovalo s agentúrou pri organizovaní a podpore návratových operácií pre albánskych občanov, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú vo Francúzsku a v iných dotknutých členských štátoch. Albánske ministerstvo vnútra a agentúra Frontex podpísali v júni 2023 memorandum o porozumení týkajúce sa mechanizmu podávania sťažností v súvislosti s ochranou základných práv. V Albánsku je naďalej prítomný styčný dôstojník agentúry Frontex. Albánsko celkovo nadviazalo veľmi rozsiahlu a pozitívnu

²⁴

<https://albania.iom.int/sites/g/files/tmzbd11401/files/inline-files/arise-all-project-brief.pdf>

spoluprácu s agentúrou Frontex v oblasti riadenia hraníc, ktorá sa bude ďalej rozširovať v nadväznosti na vykonávanie novej dohody o štatúte, ktorá bola podpísaná v septembri 2023.

Pokiaľ ide o spoluprácu s Agentúrou EÚ pre azyl (EUAA), plán spolupráce na roky 2021 – 2022 bol predĺžený do konca roka 2023 a umožnil agentúre EUAA poskytovať podporu albánskym orgánom pri posilňovaní ich azylových systémov a systémov prijímania.

4. Opatrenia prijaté v súvislosti s neopodstatnenými žiadosťami o azyl

S cieľom riešiť otázku neopodstatnených žiadostí o azyl podaných albánskymi štátnymi príslušníkmi v EÚ prijalo Albánsko v roku 2022 akčný plán na predchádzanie javu žiadania o azyl albánskymi občanmi v krajinách schengenského priestoru/EÚ a posilnilo kontroly albánskych občanov, ktorí prekračujú hranicu s EÚ. Albánsko takisto pokračovalo v posilňovaní spolupráce a výmeny informácií s členskými štátmi, najmä s tými, ktoré sú týmto javom najviac ovplyvnené. Albánsko konkrétne pokračovalo vo vykonávaní svojich dvoch akčných plánov, ktoré sú zamerané na riešenie otázky albánskych maloletých bez sprievodu v Taliansku a otázky albánskych žiadateľov o azyl vo Francúzsku.

Albánska vláda v spolupráci s agentúrou Frontex, Europolom, členskými štátmi, ako aj medzinárodnými organizáciami, ako sú IOM, UNHCR a OBSE, pokračovala aj v zvyšovaní informovanosti o právach a povinnostiach spojených s bezvízovým stykom s EÚ. Letáky s relevantnými informáciami o požiadavkách na bezvízový styk a o sankciách za akékoľvek porušenie týchto povinností sa rozdávaly na všetkých hraničných priechodoch.

5. Občianstvo pre investorov

V piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti albánska vláda v roku 2022 prijala rozhodnutie, ktorým sa zaviedol právny základ na to, aby ministerstvo vnútra spustilo postup verejno-súkromného partnerstva na vykonávanie systému udeľovania občianstva investorom. Albánsko v roku 2023 oznámilo rozhodnutie pozastaviť iniciatívu týkajúcu sa vytvorenia systému udeľovania občianstva investorom.

6. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Albánsko sa v roku 2022 zúčastnilo na rastúcom počte medzinárodných policajných operácií a bolo súčasťou 16 pokračujúcich spoločných vyšetrovacích tímov. Albánsko vo februári 2023 vyslalo druhého styčného dôstojníka do Europolu. V roku 2022 albánska štátna polícia zvýšila počet správ v rámci sieťovej aplikácie na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA), ktoré si vymieňa s medzinárodnými partnermi, o 16,9 %.

Albánsko je najaktívnejšou treťou krajinou, ktorá sa zúčastňuje na Európskej multidisciplinárnej platforme proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT).

Vďaka dobrému pokroku, ktorý sa dosiahol pri vykonávaní vykonávacej dohody o boji proti terorizmu v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne, Albánsko 9. decembra 2022 podpísalo s Komisiou revíziu dohody, ktorá zahŕňa nové opatrenia a ambicióznejšie ciele.

7. Odporúčania

Albánsko prijalo opatrenia na splnenie väčšiny predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) ďalej zosúladiť vízovú politiku Albánska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) pokračovať v spolupráci s členskými štátmi, ktoré sú najviac postihnuté neopodstatnenými žiadosťami o azyl podanými albánskymi štátnymi príslušníkmi a vo vykonávaní cieľných informačných kampaní o bezvízovom režime;
- c) zdržať sa zavedenia systému udeľovania občianstva investorom.

BOSNA A HERCEGOVINA

1. Zosúladienie vízovej politiky

Bosna a Hercegovina má bezvízový režim s ôsmimi krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Azerbajdžan, Čína, Katar, Kuvajt, Omán, Rusko a Saudská Arábia (sezónne) a Turecko.

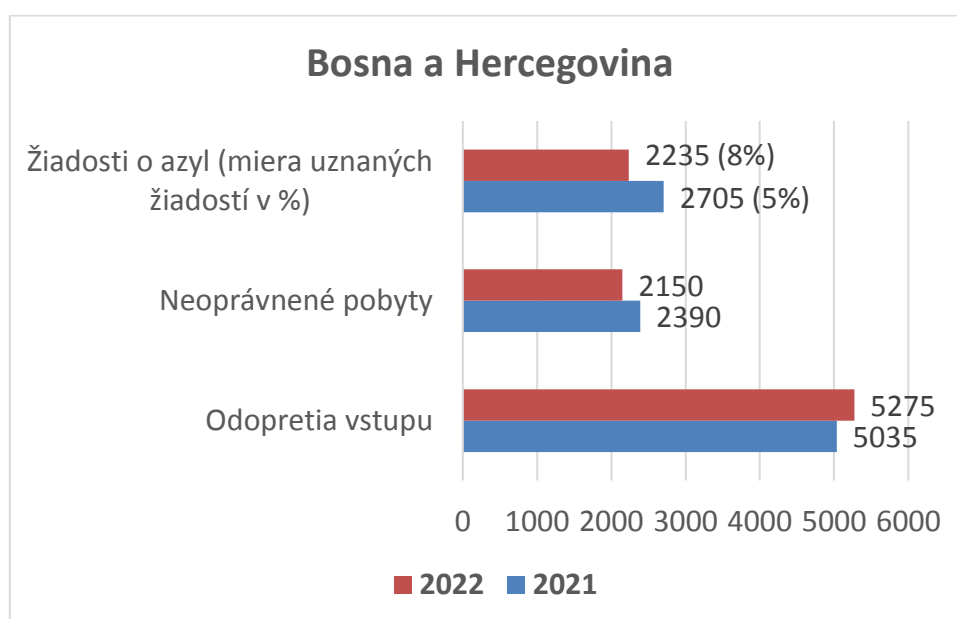
Bosna a Hercegovina v roku 2022 nepodnikla žiadne kroky, pokiaľ ide o ďalšie zosúladienie vízovej politiky. V roku 2023 však zaviedla bezvízový styk pre saudskoarabských občanov na letnú turistickú sezónu a od septembra 2023 ukončila bezvízový režim s Bahrajnom.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2022 podali štátni príslušníci Bosny a Hercegoviny v členských štátoch 2 235 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo je o 17 % menej ako v roku 2021 (2 705). Miera uznaných žiadostí sa zvýšila z 5 % v roku 2021 na 8 % v roku 2022.

V roku 2022 členské štáty nahlásili 23 prípadov neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Bosny a Hercegoviny na vonkajších hraniciach EÚ v porovnaní so 17 v roku 2021. V roku 2022 sa počet štátnych príslušníkov Bosny a Hercegoviny, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, zvýšil o 19 %, pričom počet neoprávnených pobytov v roku 2022 dosiahol 4 900 v porovnaní so 4 105 v roku 2021. Počet odopretí vstupu sa v roku 2022 mierne zvýšil (o 5 %), a to z 5 035 prípadov v roku 2021 na 5 275 prípadov v roku 2022.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Bosny a Hercegoviny (2 745 v roku 2022 v porovnaní s 2 900 v roku 2021), klesol o 5 %, kým počet osôb, ktoré sa vrátili (1 260 v roku 2022 v porovnaní s 900 v roku 2021), narástol o 40 %. Miera návratu sa zvýšila z 31 % v roku 2021 na 46 % v roku 2022.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Bosna a Hercegovina pozitívne spolupracovala s EÚ pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán.

Bosna a Hercegovina prijala akčný plán v oblasti migrácie a azylu (2021 –2025), čím sa dokončilo úplné schválenie jej strategického rámca. Vyvinulo sa úsilie o rozšírenie kapacít v oblasti prijímania, stále je však potrebné dosiahnuť ďalší pokrok pri identifikácii a prijímaní maloletých bez sprievodu a zraniteľných osôb. Prístup k azylu zostáva obmedzený, pričom žiadosti možno podávať len v hlavnom meste Sarajevo. Pokrok je potrebné dosiahnuť aj pri spracúvaní azylových prípadov.

Bosna a Hercegovina vykonáva stratégiu integrovaného riadenia hraníc a sprievodný akčný plán na obdobie 2019 – 2023. Nový zákon o kontrole hraníc, ktorý bol vypracovaný v roku 2022, bol v parlamente začiatkom roka 2023 zamietnutý; rada ministrov by mala urýchlene schváliť nový návrh pre parlamentný postup.

Bosna a Hercegovina ešte nezačala rokovania o dohode o štatúte s EÚ, ktorá by Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) umožňovala vyslať na hranice krajiny svoj stály zbor, aby vykonával operačné činnosti spolu s hraničnou políciou.

Bosna a Hercegovina pokračovala v dobrej spolupráci v oblasti readmisie na základe dohody s EÚ, ktorá sa v prípade väčšiny členských štátov vykonáva efektívnym spôsobom. Dva členské štáty však oznámili určité problémy týkajúce sa zamietnutia readmisie a včasného vydávania cestovných dokladov pre návrat.

EÚ vyjadrila obavy týkajúce sa výrazne zvýšeného migračného tlaku spôsobeného príchodmi štátnych príslušníkov tretích krajín cez západobalkánsku trasu v roku 2022 a požiadala Bosnu a Hercegovinu o najvyššiu úroveň spolupráce. EÚ konkrétne žiadala zabezpečiť, že ak sa žiadosti o azyl podané týmito štátnymi príslušníkmi zamietnu, Bosna a Hercegovina ich prijme na základe uplatnenia doložky o štátnych príslušníkoch tretích krajín uvedenej v readmisnej dohode medzi EÚ a Bosnou a Hercegovinou.

Bosna a Hercegovina pokračovala aj v bilaterálnej spolupráci s členskými štátmi. V rámci projektu financovaného EÚ s názvom Individuálne opatrenie na posilnenie kapacity reakcie na riadenie migračných tokov v Bosne a Hercegovine, ktorý realizuje IOM, je jedna činnosť zameraná na podporu ministerstva bezpečnosti, a to budovaním kapacít na účinné vykonávanie návratov. V rámci mechanizmu riadenia návratu, ktorý riadi IOM, dostane ministerstvo od členských štátov aj technickú podporu na vykonávanie celého spektra návratov.

Spolupráca medzi Agentúrou Európskej únie pre azyl (EUAA) a Bosnou a Hercegovinou sa začala v roku 2014. Prvý plán bol schválený v novembri 2020. Na obdobie 2023 – 2025 sa pripravuje plán druhej generácie.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Europol ďalej posilňuje operačnú spoluprácu s Bosnou a Hercegovinou. V júni 2023 bolo zriadené jednotné národné kontaktné miesto s Europolom, ktoré prepája všetky orgány presadzovania práva v krajine so systémom sieťovej aplikácie Europolu na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA). Do sídla Europolu v Haagu bol vyslaný styčný dôstojník Bosny a Hercegoviny. Koordinátor kontaktného miesta Europolu pre Bosnu a Hercegovinu je aj EMPACT koordinátorom.

Bosna a Hercegovina podpísala s Komisiou v roku 2019 bilaterálnu dohodu o boji proti terorizmu²⁵ s cieľom vykonávať spoločný akčný plán boja proti terorizmu na západnom Balkáne²⁶. Pri jeho

²⁵ https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-and-authorities-bosnia-and-herzegovina-endorse-arrangement-counterterrorism-cooperation-2019-11-19_en.

²⁶ https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2018-10/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf.

vykonávaní sa vyskytli určité oneskorenia, ale v poslednej správe o pokroku v roku 2022 bol zaznamenaný solídny pokrok. Bosna a Hercegovina prijala v roku 2022 novú stratégiu na boj proti terorizmu a predchádzanie násilnému extrémizmu a boj proti nemu. Subjekty musia prijať príslušné akčné plány. Bosna a Hercegovina musí prijať nové právne predpisy o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, aby sa vyhla opätovnému zaradeniu na sivý zoznam po nadchádzajúcom hodnotení výboru MONEYVAL.

Europol je kľúčovou zainteresovanou stranou v platforme EMPACT a operačné výsledky preukazujú dobrú spoluprácu s agentúrou.

5. Odporúčania

Bosna a Hercegovina prijala určité opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) prijať naliehavé opatrenia s cieľom zosúladiť vízovú politiku Bosny a Hercegoviny so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) rýchlo vyrokovať, podpísať a ratifikovať dohodu o štatúte Frontexu s EÚ;
- c) vyriešiť otázky týkajúce sa spolupráce v oblasti readmisie, ktoré oznámili členské štáty.

MOLDAVSKÁ REPUBLIKA

1. Zosúladienie vízovej politiky

Moldavsko má bezvízový režim s 12 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Ekvádor, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuba, Rusko, Tadžikistan, Turecko a Uzbekistan.

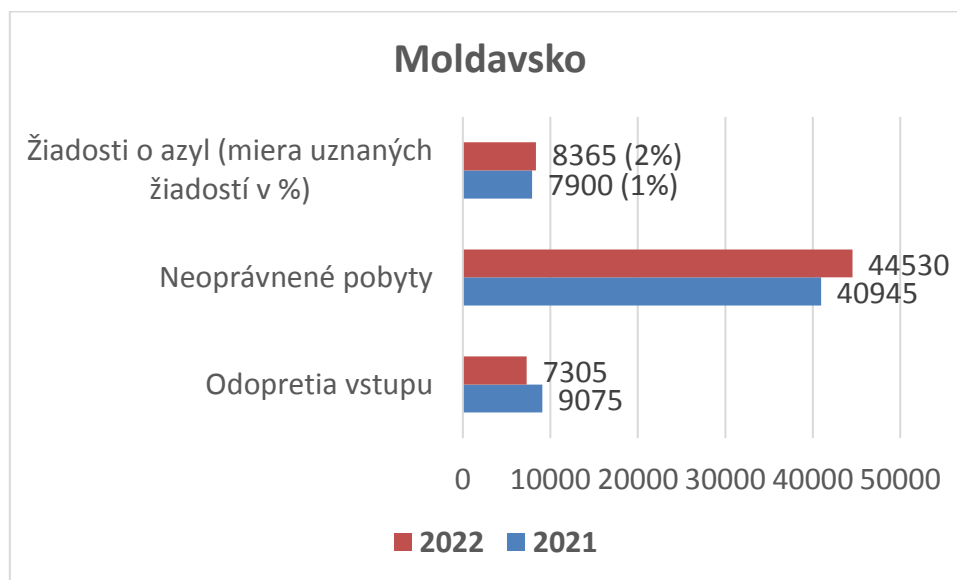
V roku 2022 sa nezaznamenal žiadny pokrok pri ďalšom zosúladení s vízovou politikou EÚ.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných moldavskými štátnymi príslušníkmi v členských štátoch sa v rokoch 2021 až 2022 zvýšil o 6 %, pričom v roku 2021 bolo podaných 7 900 žiadostí v porovnaní s 8 365 žiadosťami v roku 2022. Miera uznaných žiadostí bola v roku 2022 na úrovni 2 % v porovnaní s 1 % v roku 2021.

V roku 2022 zostal počet pokusov moldavských štátnych príslušníkov o nelegálne prekročenie vonkajších hraníc EÚ nízky (29), (21 v roku 2021). Počet moldavských štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa zvýšil zo 40 945 v roku 2021 na 44 530 v roku 2022 (nárast o 9 %). V roku 2022 počet moldavských štátnych príslušníkov, ktorým bol odopretý vstup do členských štátov, dosiahol 7 305, čo je o 19,5 % menej ako v roku 2021 (9 075).

V roku 2022 sa počet rozhodnutí o návrate vydaných moldavským štátnym príslušníkom, ako aj počet návratov zvýšil, a to o 4 % v prípade rozhodnutí o návrate (8 250 v roku 2022 v porovnaní so 7 940 v roku 2021) a o 18,5 % v prípade návratov (2 845 v roku 2022 v porovnaní s 2 400 v roku 2021), čo prispelo k vyššej miere návratu, ktorá v roku 2022 dosiahla 34 % v porovnaní s 30 % v roku 2021.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Moldavsko naďalej podporovalo medzinárodnú spoluprácu s agentúrami EÚ a členskými štátmi v oblasti riadenia hraníc. Jeho aktívna úloha sa odráža v rámci iniciatívy podporného centra EÚ pre vnútornú bezpečnosť a riadenie hraníc, ktorá posilnila spoluprácu Moldavska v rámci platformy EMPACT, ako aj s agentúrou Frontex, Europolom, agentúrou CEPOL, hraničnou podpornou misiou EÚ pre Moldavsko a Ukrajinu (EUBAM) a s členskými štátmi.

Moldavsko v roku 2022 prijalo aj stratégiu v oblasti vnútorných vecí (2022 – 2030) a šesť odvetvových stratégií rozvoja, z ktorých dve sú zamerané na migráciu a riadenie hraníc: jedna na riadenie migračných tokov, azyl a integráciu cudzincov a druhá na integrované riadenie hraníc.

Moldavsko podpísalo 17. marca 2022 dohodu o štatúte o operačných činnostiach, ktoré vykonáva Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) v Moldavsku. Táto dohoda umožňuje agentúre Frontex rozšíriť plnohodnotnú a komplexnú podporu Moldavsku a poskytuje nasadeným príslušníkom stáleho zboru potrebnú ochranu, imunity a bezpečnostné krytie. Ide o prvú dohodu o štatúte a prvú spoločnú operáciu s výkonnými právomocami v krajinách, na ktoré sa vzťahuje Východné partnerstvo. Operačná spolupráca medzi agentúrou Frontex a Moldavskom sa začala 19. marca 2022, keď bola spustená spoločná operácia Moldavsko zameraná na používanie falošných dokladov na hraničných priechodoch.

Na podporu rozšírenej spolupráce s Moldavskom je od júla 2022 do Kišiňova dočasne vyslaný styčný dôstojník agentúry Frontex s regionálnym mandátom vzťahujúcim sa na krajiny Východného partnerstva, kým sa nestabilizuje situácia na pôvodne plánovanom mieste nasadenia – v Kyjeve. Styčný dôstojník agentúry Frontex pôsobiaci v Kišiňove aktívne spolupracuje s inštitúciami v regióne Východného partnerstva a udržiava pravidelné kontakty so sieťou imigračných styčných dôstojníkov (ILO) v Moldavsku.

Moldavsko pokračovalo v spolupráci s členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc. Príklady spolupráce zahŕňali kurzy odbornej prípravy, vybavenie, operačnú spoluprácu a návštevy expertov.

Agentúra Frontex a členské štáty takisto hovoria o dobrej spolupráci v oblasti readmisie.

EÚ v reakcii na ruskú útočnú vojnu proti Ukrajine zintenzívnila spoluprácu s Moldavskom v oblasti bezpečnosti, pričom venovala osobitnú pozornosť riadeniu hraníc. EÚ v úzkej spolupráci s členskými štátmi zmobilizovala celý súbor nástrojov na poskytovanie dodatočného vybavenia a odbornej prípravy.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Účinky presahovania ruskej útočnej vojny proti Ukrajine predstavovali ďalšie hrozby pre bezpečnosť Moldavska. Moldavská pohraničná stráž čelí zvýšeným rizikám nadnárodnej trestnej činnosti vrátane obchodovania s ľuďmi, drogami a so zbraňami. Moldavské orgány presadzovania práva čelia zintenzívneným hybridným hrozbám vrátane rizík narušenia dodávok elektrickej energie a vykurovania, kybernetických útokov, nárastu pokusov ruských občanov vstúpiť do Moldavska pomocou falošných dokladov.

V júli 2022 komisárka Johanssonová a moldavský minister vnútra otvorili podporné centrum EÚ pre vnútornú bezpečnosť a riadenie hraníc v Moldavsku. Podporné centrum EÚ ako operačná platforma podporuje spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti a riadenia hraníc medzi EÚ, jej agentúrami, členskými štátmi a moldavskými orgánmi. Pôsobí v týchto prioritných oblastiach: obchodovanie so strelnými zbraňami, prevádzachstvo, obchodovanie s ľuďmi, predchádzanie terorizmu a násilnému extrémizmu a boj proti nim, počítačová kriminalita, obchodovanie s drogami a obchodovanie s chemickými, biologickými, rádiologickými a jadrovými (CBRN) materiálmi.

Vďaka spolupráci rozvinutej v rámci podporného centra EÚ sa výrazne zintenzívnila spolupráca medzi Europolom, agentúrou CEPOL a agentúrou Frontex v Moldavsku. Europol vyslal do Moldavska jedného príslušníka Europolu a dvoch prizvaných príslušníkov na podporu včasného odhaľovania

trestnej činnosti spojenej s ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine vrátane boja proti zločineckým sieťam zapojeným do prevádzachstva, obchodovania s ľuďmi a inej trestnej činnosti.

Spolupráca medzi Europolom a Moldavskom je založená na operačnej dohode, ktorá nadobudla platnosť v júli 2015. Od roku 2015 je do sídla Europolu vyslaný moldavský styčný dôstojník. Moldavsko sa stále podieľa na Európskej multidisciplinárnej platforme proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT). V roku 2022 sa Moldavsko zúčastnilo na 15 operačných opatreniach v rámci piatich rôznych operačných akčných plánov a vymenovalo národného EMPACT koordinátora. Rada EÚ 22. mája 2023 začala realizovať partnerskú misiu EÚ v Moldavskej republike (EUPM Moldova) v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky s cieľom zvýšiť odolnosť sektora bezpečnosti v krajine v oblasti krízového riadenia a hybridných hrozieb.

Európska rada v marci 2023 schválila balík opatrení na podporu Moldavska, ktorý sa zaoberá piatimi kľúčovými prioritami vrátane bezpečnosti. V nadväznosti na to sa v súčasnosti prerozdeľuje suma 4 milióny EUR na naliehavé bezpečnostné potreby v rámci programu financovaného EÚ s názvom Podpora ochrany, tranzitu, dobrovoľného a informovaného návratu a reintegrácie občanov krajín Východného partnerstva a štátnych príslušníkov tretích krajín postihnutých konfliktom na Ukrajine. Z týchto finančných prostriedkov sa podporia moldavské pohraničné orgány a ministerstvo vnútra.

5. Odporúčania

Moldavsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) zosúladiť vízovú politiku Moldavska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) naďalej vyvíjať nepretržité úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti, najmä nadnárodnej trestnej činnosti, ktorá sa vyskytla v dôsledku ruskej agresie voči Ukrajine.

ČIERNA HORA

1. Zosúladienie vízovej politiky

Čierna hora má bezvízový režim s 12 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, z čoho sedem je trvalo oslobodených od vízovej povinnosti (Azerbajdžan, Bielorusko, Čína, Katar, Kuvajt, Rusko, Turecko) a päť je sezónne oslobodených od vízovej povinnosti, pokiaľ ide o vstup do Čiernej Hory na turistické účely od apríla do októbra (Arménsko, Egypt, Kazachstan, Saudská Arábia, Uzbekistan).

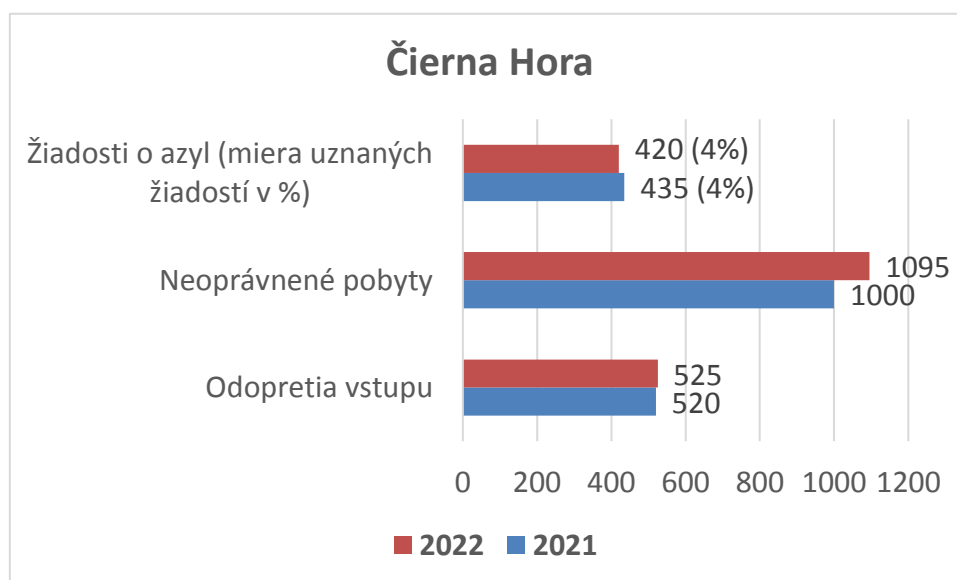
V roku 2023 Čierna Hora dosiahla pokrok pri zosúladení vízovej politiky: oslobodenie od vízovej povinnosti bolo zrušené pre štátnych príslušníkov Ekvádora a Kuby, ako aj pre štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na pobyt v Spojených arabských emirátoch.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Čiernej Hory v členských štátoch sa v rokoch 2021 až 2022 znížil o 3 %, pričom v roku 2022 bolo podaných 420 žiadostí v porovnaní so 435 žiadosťami v roku 2021. Miera uznaných žiadostí bola v roku 2022 na úrovni 4 % a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa nezmenila.

Členské štáty nahlásili v roku 2022 len jeden prípad neoprávneného prekročenia hraníc štátnym príslušníkom Čiernej Hory. Počet štátnych príslušníkov Čiernej Hory, v prípade ktorých sa zistil neoprávnený pobyt, sa v roku 2022 zvýšil o 9,5 % (z 1 000 v roku 2021 na 1 095 v roku 2022). V roku 2022 bol počet odopretí vstupu štátnym príslušníkom Čiernej Hory v členských štátoch stabilný, pričom v roku 2022 dosiahol 525 v porovnaní s 520 v roku 2021.

Počet rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Čiernej Hory sa znížil o 12 % (435 v roku 2022 v porovnaní so 495 v roku 2021), pričom počet osôb, ktoré sa vrátili, sa mierne zvýšil o 2 % (265 v roku 2021 v porovnaní s 270 v roku 2022). Miera návratu sa zvýšila z 54 % v roku 2021 na 62 % v roku 2022.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Čierna Hora pozitívne spolupracovala s EÚ pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán.

S cieľom riešiť nárast neregulárnej migrácie bola vytvorená nová jednotka na potlačanie prevádzachstva a cezhraničnej trestnej činnosti v rámci hraničnej polície, čím sa posilnili kontroly neoprávneného prekračovania hraníc.

Posilnila sa kapacita azylového systému a vyčlenili sa značné prostriedky zo štátneho rozpočtu na rozšírenie kapacity v oblasti prijímania. Riaditeľstvo pre azyl v Čiernej Hore vyvinulo úsilie na zníženie počtu nevybavených žiadostí o azyl.

Čierna Hora pokračovala aj v spolupráci s členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc, ktoré zabezpečili odbornú prípravu a budovanie kapacít, vybavenie a výmenu informácií. Technická pomoc zo strany agentúry EUAA, agentúry Frontex, IOM a UNHCR sa poskytla aj v rámci regionálneho projektu financovaného EÚ. Celkovo členské štáty informovali aj o dobrej spolupráci v oblasti readmisie.

Čierna Hora a Európska únia 16. mája 2023 podpísali novú dohodu o štatúte o operačných činnostiach, ktoré vykonáva Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) v Čiernej Hore²⁷. Nová dohoda umožní nasadenie agentúry Frontex kdekoľvek na území Čiernej Hory na žiadosť orgánov krajiny. Dve spoločné operácie, ktoré sa uskutočňujú na základe súčasnej dohody o štatúte, sa naďalej vykonávajú: na hraničnom priechode s Chorvátskom a v rámci spoločnej námornej operácie zameranej na posilnenie dozoru na modrej hranici v Jadranskom mori. Celkovo má Čierna Hora veľmi pozitívnu spoluprácu s agentúrou Frontex v oblasti riadenia hraníc, ktorá sa zintenzívni vykonávaním novej dohody o štatúte.

Agentúra EUAA v decembri 2021 podpísala spoločný plán s čiernohorskými orgánmi. S podporou agentúry EUAA sa vytvorila nová jednotka zaoberajúca sa informáciami o krajine pôvodu, vyvinuli sa moduly odbornej prípravy a vypracovali sa stále operačné postupy (SOP) s cieľom zefektívniť konania o azyle.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

V septembri 2014 Čierna Hora a Europol podpísali dohodu o operačnej a strategickej spolupráci. V priebehu rokov sa kvalita vymieňaných informácií neustále zlepšovala a spolupráca s Europolom – najmä prostredníctvom platformy EMPACT a vďaka nej Europol analyzuje projekty a ďalšie iniciatívy – sa ďalej posilňuje. Štyri policajné jednotky vrátane finančnej spravodajskej jednotky a jednotky zodpovednej za boj proti organizovanej trestnej činnosti majú priamy prístup k sieťovej aplikácii na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA), ktorá umožňuje rýchlu, zabezpečenú a efektívnu výmenu informácií s Europolom a členskými štátmi EÚ.

Čierna Hora vyslala do sídla Europolu jedného styčného dôstojníka a aktívne spolupracuje s Európskym strediskom pre boj proti prevádzachstvu (EMSC) v rámci Europolu.

Čierna Hora v roku 2019 podpísala bilaterálnu dohodu s Komisiou o boji proti terorizmu s cieľom vykonávať spoločný akčný plán boja proti terorizmu na západnom Balkáne. Čierna Hora dosiahla značný pokrok vo vykonávaní dohody.

5. Systémy udeľovania občianstva investorom

Systém udeľovania občianstva investorom bol ukončený 31. decembra 2022. Ide o vítaný vývoj a konkrétne kroky v nadväznosti na odporúčania v piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti.

²⁷

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8354-2023-INIT/sk/pdf>.

Hoci bol systém udeľovania občianstva investorom ukončený, Čierna Hora naďalej vybavuje žiadosti podané do roku 2022. V nadväznosti na odporúčanie Komisie z 28. marca 2022 o okamžitých krokoch v kontexte invázie Ruska na Ukrajinu v súvislosti so schémami občianstva pre investorov a schémami pobytu pre investorov²⁸ zaviedla Čierna Hora v procese podávania žiadostí dodatočné postupy preverovania s cieľom overiť, či sa žiadatelia nachádzajú na sankčnom zozname alebo či sú uznaní za subjekty, ktorých finančné prostriedky pochádzajú z nezákonných zdrojov. Ministerstvo vnútra okrem toho požiadalo národnú bezpečnostnú agentúru o dodatočné kontroly žiadostí prijatých od ruských a bieloruských štátnych príslušníkov. Prebiehajú aj kontroly *ex post* s cieľom určiť, či sa udelilo občianstvo jednotlivcom, na ktorých sa vzťahujú medzinárodné reštriktívne opatrenia, pričom v týchto prípadoch by sa im čiernohorské občianstvo odobralo.

Komisia bude naďalej monitorovať akýkoľvek vývoj v tomto ohľade, až kým sa nevybavia všetky nevybavené žiadosti.

6. Odporúčania

Čierna Hora prijala opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) prijať naliehavé opatrenia s cieľom zosúladiť vízovú politiku Čiernej Hory so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) zabezpečiť, aby sa nevybavené žiadosti v rámci nedávno ukončeného systému udeľovania občianstva investorom preverovali a spracúvali v súlade s najvyššími možnými bezpečnostnými normami.

SEVERNÉ MACEDÓNSKO

1. Zosúladienie vízovej politiky

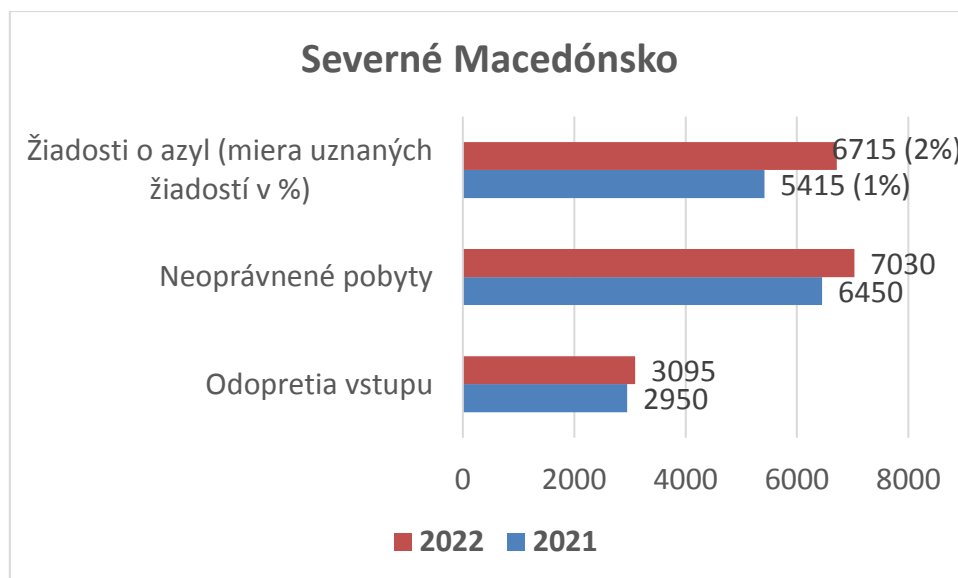
Severné Macedónsko dosiahlo významný pokrok pri zosúladiení vízovej politiky s vízovou politikou EÚ. K dnešnému dňu existuje len jedna krajina, ktorá má bezvízový styk so Severným Macedónskom, ale nie s EÚ (Turecko). V januári 2023 Severné Macedónsko obnovilo vízovú povinnosť pre štátnych príslušníkov Botswany a Kuby. Okrem toho platnosť rozhodnutia dočasne umožniť vstup štátnych príslušníkov Azerbajdžanu do Severného Macedónska bez víz sa skončila v marci 2023 a nepredĺžila sa.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

Počet žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska v členských štátoch sa v roku 2022 zvýšil o 24 %, pričom v roku 2022 bolo podaných 6 715 žiadostí v porovnaní s 5 415 žiadosťami v roku 2021. Miera uznaných žiadostí je na úrovni 2 % (v porovnaní s 1 % v roku 2021).

V roku 2022 bolo na úrovni EÚ nahlásených deväť prípadov neoprávneného prekročenia hraníc štátnymi príslušníkmi Severného Macedónska v porovnaní s 12 v roku 2021. V roku 2022 sa počet identifikovaných štátnych príslušníkov Severného Macedónska s neoprávneným pobytom zvýšil o 9 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, pričom počet neoprávnených pobytov v roku 2022 dosiahol 7 030 v porovnaní s 6 450 v roku 2021. Počet odopretí vstupu sa mierne zvýšil o 5 %, a to z 2 950 odopretí vstupu v roku 2021 na 3 095 v roku 2022.

Minulý rok bol poznačený rastúcim trendom počtu: i) rozhodnutí o návrate vydaných štátnym príslušníkom Severného Macedónska (2 910 v roku 2022 v porovnaní s 2 320 v roku 2021, t. j. nárast o 25 %) a ii) vrátených osôb (1 590 v roku 2022 v porovnaní s 985 v roku 2021, t. j. nárast o 61 %). Členské štáty hlásia dobrú spoluprácu v oblasti návratu a readmisie, pričom miera návratu sa v roku 2022 zvýšila o 55 % v porovnaní so 42 % v roku 2021.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Severné Macedónsko pozitívne spolupracovalo s EÚ pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre západný Balkán.

Severné Macedónsko zohráva aktívnu úlohu pri riadení zmiešaných migračných tokov na jednej z hlavných tranzitných trás neregulárnej migrácie. Počet prevádzaných migrantov je však naďalej vysoký a prioritou je zlepšiť boj proti prevádzачským sieťam.

Severné Macedónsko pracuje na posilnení svojho azylového systému, pokiaľ ide o osoby s osobitnými potrebami a maloletých bez sprievodu. Stále je však potrebný pokrok v systematickej registrácii migrantov. Stále je potrebné dokončiť a prijať pohotovostný plán na riadenie veľkých migračných tokov.

Severné Macedónsko pokračovalo v spolupráci s členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc. Medzi príklady spolupráce patrili: návštevy expertov, výmeny informácií a najlepších postupov, technického vybavenia a kurzy odbornej prípravy.

Dohody o readmisii sa naďalej vykonávajú a celkovo členské štáty hovorili o dobrej spolupráci v oblasti readmisie s výnimkou jedného členského štátu, ktorý hovoril o potrebe zlepšenia.

Severné Macedónsko v októbri 2022 podpísalo dohodu o štatúte o operačných činnostiach, ktoré vykonáva Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) v Severnom Macedónsku²⁹. Po nadobudnutí platnosti dohody o štatúte 1. apríla 2023 sa 19. apríla 2023 začala realizovať spoločná operácia, v rámci ktorej bolo nasadených 110 príslušníkov, s cieľom poskytovať podporu pri kontrole hraníc a riadení neregulárnej migrácie a cezhraničnej trestnej činnosti pozdĺž celého hraničného úseku s Gréckom. Severné Macedónsko celkovo nadviazalo veľmi rozsiahlu a pozitívnu spoluprácu s agentúrou Frontex v oblasti riadenia hraníc, ktorá sa ešte posilnila v apríli 2023 po nadobudnutí platnosti dohody o štatúte.

Pokiaľ ide o spoluprácu s agentúrou EUAA, plán spolupráce na obdobie od októbra 2020 do septembra 2022 zostal dôležitým nástrojom na posilnenie azylového systému, najmä pokiaľ ide o osoby s osobitnými potrebami a maloletých bez sprievodu, posilnenie odbornej prípravy v oblasti azylu a prijímania, zvýšenie kvality rozhodnutí o azyle a posilnenie systému prijímania zraniteľných migrantov a maloletých bez sprievodu. Agentúra EUAA a Severné Macedónsko práve pripravujú plán tretej generácie, zatiaľ čo plán druhej generácie bol rozšírený, aby sa zabezpečilo, že nebudú existovať žiadne medzery.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Europol podpísal strategickú dohodu so Severným Macedónskom v januári 2007, zatiaľ čo operačná dohoda bola podpísaná v septembri 2011. Úroveň spolupráce a výmeny informácií s Europolom je dobrá a v roku 2022 sa zvýšila. Styčný dôstojník zo Severného Macedónska je vyslaný do Europolu od roku 2015. Orgány presadzovania práva v Severnom Macedónsku poskytujú informácie o zaistených zbraniach a zatknutých podozrivých a na požiadanie poskytujú spätnú väzbu v rámci operačných činností. Severné Macedónsko sa zúčastňuje aj na platforme EMPACT.

Vďaka dobrému pokroku, ktorý sa dosiahol pri vykonávaní vykonávacej dohody o boji proti terorizmu v rámci spoločného akčného plánu boja proti terorizmu na západnom Balkáne, Severné Macedónsko 9. decembra 2022 podpísalo s Komisiou revíziu dohody, ktorá zahŕňa nové opatrenia a ambicióznejšie ciele.

5. Systémy udeľovania občianstva investorom

Zákon o občianstve Severného Macedónska umožňuje získanie občianstva osobám, ktoré predstavujú „osobitný hospodársky záujem“ pre krajinu, bez akýchkoľvek požiadaviek na predchádzajúci pobyt. V rokoch 2005 až 2022 získalo občianstvo na základe osobitného hospodárskeho záujmu 121 osôb

²⁹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12896-2022-INIT/sk/pdf>.

(v porovnaní so 40 rozhodnutiami o zamietnutí žiadosti)³⁰. Komisia opätovne zdôrazňuje, že vykonávanie tohto zákona by nemalo viesť k systematickému udeľovaniu občianstva výmenou za investície, pretože sa môže použiť na obchádzanie konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré toto konanie zahŕňa, a preto môže mať vplyv na bezvízový režim.

6. Odporúčania

Severné Macedónsko prijalo opatrenia na splnenie väčšiny predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) ďalej dosahovať dobrý pokrok pri zosúladení vízovej politiky;
- b) upustiť od umožnenia systematického získavania občianstva na základe osobitného hospodárskeho záujmu.

---

³⁰ Správa o preverovaní týkajúca sa Severného Macedónska, júl 2023, https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-07/MK%20Cluster_1%20Draft%20screening%20report_external%20version.pdf.

SRBSKO

1. Zosúladienie vízovej politiky

Začiatkom roka 2022 malo Srbsko bezvízový režim s 22 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť. Nedostatočné zosúladienie s vízovou politikou EÚ patrilo medzi faktory, ktoré viedli k zvýšeniu neregulárnej migrácie do EÚ na západobalkánskej trase. Týkalo sa to najmä štátnych príslušníkov Burundi, Indie, Kuby, Tuniska a Turecka, ktorí mohli vstúpiť do Srbska bez víz a následne neoprávnene prekročiť vonkajšie hranice členských štátov. Tento problém podnietil okamžité a intenzívne kontakty medzi Komisiou a srbskými orgánmi.

V dôsledku tejto spolupráce a koordinovaného úsilia Srbsko obnovilo vízovú povinnosť pre Burundi (21. októbra 2022, vykonané okamžite), Tunisko (21. októbra 2022, vykonané 22. novembra 2022), Guineu-Bissau (1. decembra 2022, vykonané 6. decembra 2022), Indiu (9. decembra 2022, vykonané 1. januára 2023), Bolíviu a Kubu (27. decembra 2022, vykonané 10. februára 2023 v prípade Bolívie a 13. apríla 2023 v prípade Kuby).

V súčasnosti Srbsko udržiava bezvízový režim so 16 krajinami, ktoré sú uvedené v zozname EÚ týkajúcom sa krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť: Arménsko, Azerbajdžan, Bahrajn, Bielorusko, Čína, Indonézia, Jamajka, Katar, Kazachstan, Kirgizsko, Kuvajt, Mongolsko, Omán, Rusko, Surinam a Turecko.

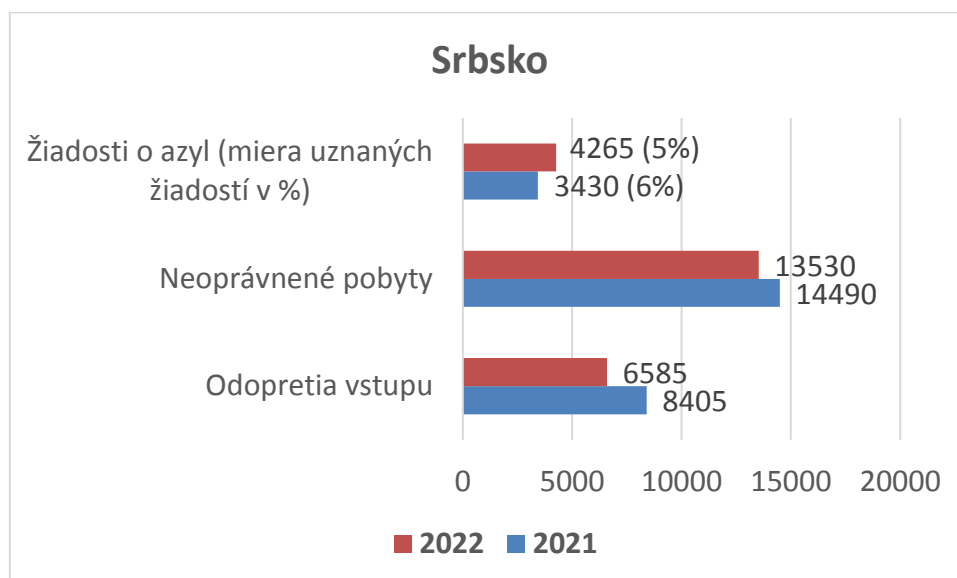
Komisia očakáva ďalšie zosúladienie vízovej politiky v súlade so záväzkom, ktorý prijali srbské orgány, a uvíta podrobnejšie informácie od Srbska o oznámenom „pláne harmonizácie vízovej politiky“ a jeho účinnom vykonávaní.

2. Monitorovanie trendov neregulárnej migrácie, žiadostí o medzinárodnú ochranu, návratov a readmisie

V roku 2022 podali srbskí štátni príslušníci v členských štátoch 4 265 žiadostí o medzinárodnú ochranu, čo predstavuje nárast o 24 % v porovnaní s rokom 2021 (3 430), a teda sa zachoval trend z predchádzajúcich rokov. Miera uznaných žiadostí sa mierne znížila zo 6 % v roku 2021 na 5 % v roku 2022.

Bolo odhalených 32 prípadov neoprávneného prekročenia vonkajších hraníc členských štátov srbskými štátnymi príslušníkmi (37 v roku 2021). Počet srbských štátnych príslušníkov, v prípade ktorých sa zistilo, že sa neoprávnene zdržiavajú v členských štátoch, sa ďalej znižoval, pričom v roku 2022 predstavoval 13 530 v porovnaní so 14 490 v roku 2021 (pokles o 7 %). V roku 2022 počet srbských štátnych príslušníkov, ktorým bol odopretý vstup do EÚ, klesol o 22 % (8 405 v roku 2021 v porovnaní so 6 585 v roku 2022).

Počet rozhodnutí o návrate vydaných srbským štátnym príslušníkom (5 705 v roku 2022 v porovnaní so 6 045 v roku 2021) predstavoval pokles o 6 %, kým počet osôb, ktoré sa vrátili, sa zvýšil o 5 % (3 190 v roku 2022 v porovnaní s 3 035 v roku 2021) a miera návratu sa zvýšila z 50 % v roku 2021 na 56 % v roku 2022.

Zdroj: Eurostat

3. Spolupráca v oblasti migrácie, riadenia hraníc a readmisie

Srbsko pozitívne spolupracovalo s EÚ, pokiaľ ide o vykonávanie akčného plánu EÚ pre západný Balkán, a prispelo k riadeniu zmiešaného migračného toku do EÚ od prudkého nárastu prípadov neoprávneného prekročenia vonkajších hraníc členských štátov v roku 2022.

V auguste 2022 Srbsko prijalo novú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na obdobie 2022 – 2027 a akčný plán na roky 2022 – 2024. Prioritou by malo zostať posilnenie hraničného dozoru a zintenzívnenie úsilia o odhaľovanie prevádzachstva utečencov a migrantov a predchádzanie takémuto prevádzachstvu.

Malo by sa zintenzívniť úsilie o identifikáciu a registráciu migrantov a žiadateľov o medzinárodnú ochranu, a to aj v záchytných centrách. Posilnenie azylového systému a kapacity v oblasti návratu migrantov bez zákonného práva na pobyt zostávajú dôležitými oblasťami pre ďalšiu prácu, v ktorých sa zvýšila podpora Komisie.

V roku 2022 Srbsko prijalo niekoľko opatrení na sprísnenie požiadaviek na získanie srbských víz a vstup do Srbska. Tieto zmenené podmienky boli uverejnené a rozsiahlo sa o nich informovalo na webových sídlach vlády a zahrnuli sa do prevádzkovej platformy Medzinárodného združenia leteckých dopravcov, ktorú letecké spoločnosti používajú pri kontrole letov do Srbska. Zástupcovia srbských diplomatických a konzulárnych misií viedli rozhovory s kancelármi najväčších leteckých spoločností v krajinách ich akreditácie, o ktorých sa zistilo, že ich využívajú cestujúci, ktorí zneužívajú bezvízový režim. Srbské orgány viedli rozhovory aj so zástupcami všetkých veľkých leteckých spoločností v Belehrade, ako aj s organizáciami cestovného ruchu, ktoré spolupracujú s krajinami pôvodu osôb, ktoré potenciálne zneužívajú bezvízový režim Srbska.

Srbsko pokračovalo v spolupráci s členskými štátmi v oblasti migrácie a riadenia hraníc. Príklady spolupráce zahŕňali financovanie, technickú pomoc, spoločné hliadky na hraniciach a kurzy odbornej prípravy. Technická pomoc EÚ podporuje stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2022 – 2027, najmä pokiaľ ide o efektívnu registráciu neregulárnych migrantov, ich vybavenie, ale aj koordináciu medzi inštitúciami v rámci systému riadenia migrácie a konaní o návrate buď do krajiny pôvodu, alebo krajiny predchádzajúceho vstupu. Z finančných prostriedkov EÚ sa podporuje aj fungovanie záchytných a azylových centier spravovaných komisariátom pre utečencov a migráciu vrátane služieb zdravotnej starostlivosti, sociálnej pomoci a vzdelávania detí a zraniteľných skupín.

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) realizuje s podporou EÚ a členských štátov program asistovaného dobrovoľného návratu a reintegrácie (AVRR), v rámci ktorého sa buduje kapacita srbského systému v oblasti návratu a uľahčuje prístup k asistovanému dobrovoľnému návratu.

Celkovo agentúra Frontex a členské štáty takisto hovoria o dobrej spolupráci v oblasti readmisie.

Napriek tomu sa zistili problémy pri readmisii neoprávnených sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa dostali do EÚ cez západobalkánsku trasu. V tejto súvislosti Komisia požiadala Srbsko, aby uplatňovalo najvyššiu úroveň spolupráce s cieľom zabezpečiť, že ak sa žiadosti o azyl podané týmito štátnymi príslušníkmi zamietnu, Srbsko ich prijme na základe uplatňovania doložky o readmisii štátnych príslušníkov tretích krajín v readmisnej dohode medzi EÚ a Srbskom.

Srbsko uzavrelo dohodu o štatúte o operačných činnostiach vykonávaných Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex)³¹ v Srbsku, ktorá nadobudla platnosť 1. mája 2021 a stanovuje sa v nej nasadenie tímov stáleho zboru európskej pohraničnej a pobrežnej stráže s výkonnou mocou na území Srbska. Prvá operácia v rámci dohody o štatúte sa začala 16. júna 2021 na srbsko-bulharskej hranici. V decembri 2022 sa táto spoločná operácia rozšírila na hraničné priechody pozdĺž srbskej hranice s Maďarskom. Rokovania o novej dohode o štatúte sa začali v máji 2023 a prebiehajú.

Srbsko má zavedený spoločný plán s Agentúrou Európskej únie pre azyl, ktorý podporuje ďalší rozvoj vnútroštátneho azylového systému a systému prijímania v súlade s normami EÚ. Srbsko je súčasťou siete orgánov prijímania agentúry EUAA.

4. Spolupráca v oblasti bezpečnosti

Srbsko pokračovalo v dobrej spolupráci s Europolom a zvýšilo využívanie zabezpečeného kanála SIENA. Počet vymenených správ sa v rokoch 2021 až 2022 zvýšil o 15 %. Eurojust a Srbsko pokračovali v dobrej spolupráci v trestných veciach, najmä prostredníctvom srbského styčného prokurátora (vyslaného od marca 2020) v sídle Eurojustu.

Srbsko sa aktívne zúčastňuje na platforme EMPACT. V roku 2022 sa Srbsko zúčastnilo na 67 operačných opatreniach a podieľalo sa na vedení jedného operačného opatrenia (v rámci operačného akčného plánu pre kanabis, kokaín a heroín). Srbsko sa naďalej zúčastňovalo na Spoločných akčných dňoch platformy EMPACT.

Srbsko v roku 2019 podpísala bilaterálnu dohodu s Komisiou o boji proti terorizmu s cieľom vykonávať spoločný akčný plán boja proti terorizmu na západnom Balkáne. Srbsko predložilo pravidelné správy, ale na to, aby sa vykonávanie dohody považovalo za uspokojivé, je potrebný ďalší pokrok. Srbsko konkrétne po uplynutí platnosti predchádzajúcich stratégií v roku 2021 ešte neprijalo nový strategický rámec pre boj proti terorizmu a predchádzanie násilnému extrémizmu a boj proti nemu.

Srbsko nedokončilo analýzu úloh a postupov bezpečnostných služieb a národnej bezpečnostnej rady pri vykonávaní vyšetrovaní trestných činov týkajúcich sa závažnej a organizovanej trestnej činnosti, hoci sa začali prípravné práce. Dobre funguje spolupráca s agentúrou CEPOL, Eurojustom, Europolom a Interpolom, najmä pokiaľ ide o obchodovanie so zbraňami, obchodovanie s drogami a boj proti ostrosledovaným organizovaným zločineckým skupinám. Srbsko musí ďalej zvyšovať technickú, finančnú kapacitu a kapacitu v oblasti ľudských zdrojov v rámci prokuratúry pre organizovanú trestnú činnosť, aby si mohla plniť povinnosti nezávislým spôsobom (vrátane priestorov na ubytovanie nových zamestnancov). Srbsko by malo prejsť od prístupu založeného na prípadoch k stratégii proti organizáciám a namiesto

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A22020A0625%2801%29>.

zameriavania sa na prípady nízkeho alebo mierneho významu by sa malo sústrediť na prípady týkajúce sa vysokopostavených osôb s cieľom rozkladať veľké a medzinárodné organizácie a zaisťovať majetok.

5. Zrýchlené získanie občianstva

V prvých mesiacoch roku 2023 srbská vláda navrhla niektoré zmeny zákona o občianstve, ktorými sa stanovuje možnosť zrýchleného získania srbského občianstva pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí mali v Srbsku pobyt len krátky čas, majú vysokoškolský diplom získaný v Srbsku alebo uznaný Srbskom a sú samostatne zárobkovo činnými osobami alebo zamestnancami srbskej spoločnosti.

Hoci EÚ rešpektuje zvrchované právo Srbska rozhodovať o svojich politikách týkajúcich sa občianstva a naturalizácie, Komisia predložila príslušným srbským orgánom obavy, pokiaľ ide o možné bezpečnostné riziká pre EÚ spojené so zrýchleným získaním práva na bezvízový styk pre štátnych príslušníkov krajín, ktorí by inak potrebovali víza na vstup do EÚ. V nadväznosti na dosah Komisie v tejto veci sa srbská vláda rozhodla návrh stiahnuť.

6. Odporúčania

Srbsko prijalo opatrenia na splnenie predchádzajúcich odporúčaní Komisie. Je však potrebný ďalší pokrok a pozornosť treba venovať týmto otázkam:

- a) ďalej zosúladiť vízovú politiku Srbska so zoznamom EÚ týkajúcim sa tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, najmä pokiaľ ide o krajiny, ktoré pre EÚ predstavujú riziká neregulárnej migrácie alebo bezpečnostné riziká;
- b) rýchlo dokončiť rokovania o novej dohode o štatúte Frontexu s EÚ;
- c) v plnej miere vykonať ustanovenie readmisnej dohody medzi EÚ a Srbskom týkajúce sa štátnych príslušníkov tretích krajín.

II. ĎALŠIE KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI

KRAJINY OSLOBODENÉ OD VÍZOVEJ POVINNOSTI, KTORÉ VYKONÁVAJÚ SYSTÉMY UDEĽOVANIA OBČIANSTVA INVESTOROM

Zatiaľ čo EÚ rešpektuje právo zvrchovaných krajín rozhodovať o vlastných postupoch naturalizácie, systémy udeľovania občianstva investorom vykonávané tretími krajinami oslobodenými od vízovej povinnosti, ktoré nie sú v súlade so zásadami a s podmienkami nevyhnutnými pre oslobodenie od vízovej povinnosti, by mohli predstavovať bezpečnostné riziká pre EÚ a jej členské štáty.

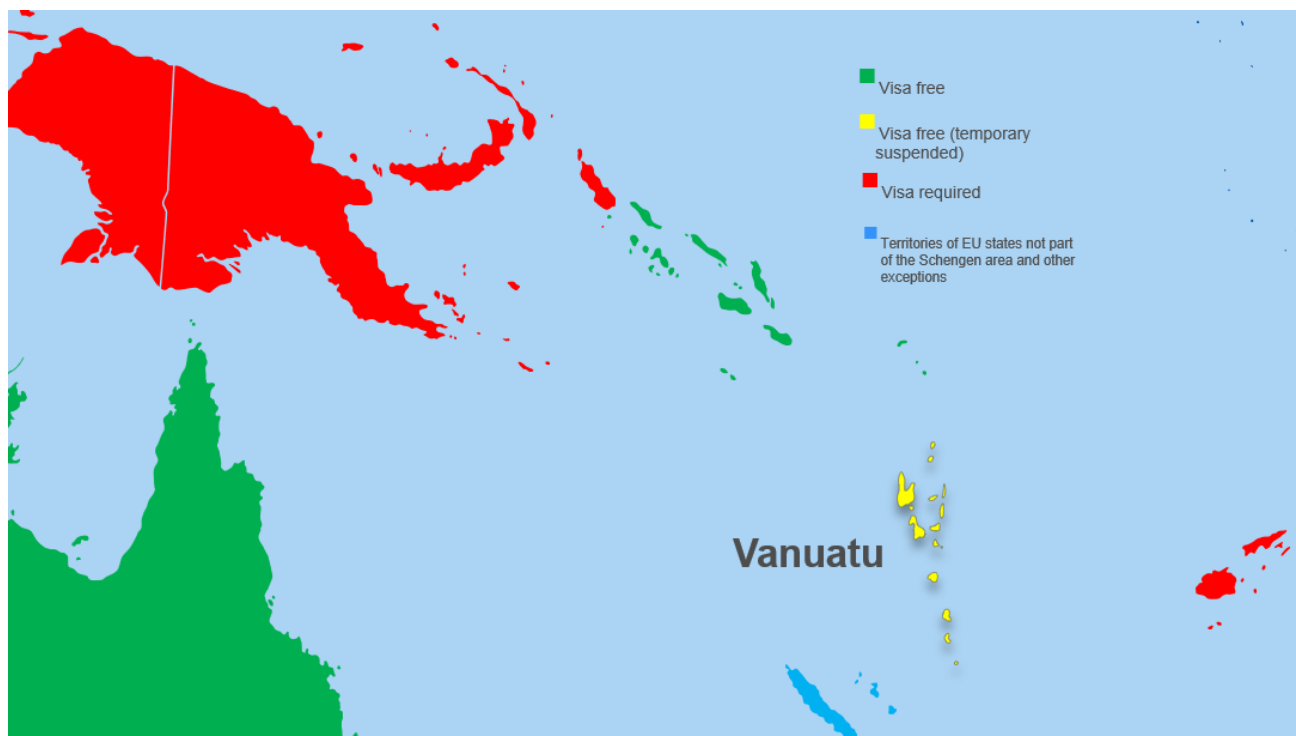
EÚ je zvlášť znepokojená systémami udeľovania občianstva investorom, ktoré sa komerčne propagujú ako poskytnutie bezvízového prístupu do EÚ. Účelom dohôd o zrušení vízovej povinnosti je uľahčiť medziľudské kontakty medzi EÚ a treťou krajinou, a nie umožniť štátnym príslušníkom iných tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, obísť konanie EÚ o udelení krátkodobého víza prostredníctvom získania občianstva. Bezvízový prístup do EÚ by sa nemal používať ako komerčná komodita, ktorá sa dá predat' a kúpiť.

Túto otázku nastolil aj Európsky parlament vo svojom uznesení z 9. marca 2022 s návrhmi pre Komisiu o systémoch udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom³². Okrem iných požiadaviek sa v uznesení Komisia vyzvala, aby vyvinula čo najväčší tlak s cieľom zabezpečiť, aby tretie krajiny, v ktorých sú zavedené systémy udeľovania občianstva investorom a ktoré zároveň požívajú výhody bezvízového styku v zmysle prílohy II k nariadeniu (EÚ) 2018/1806, zrušili tieto systémy, a aby predložila návrh na zmenu článku 8 nariadenia (EÚ) 2018/1806 s cieľom zahrnúť používanie systémov udeľovania občianstva investorom ako dôvod na pozastavenie oslobodenia od vízovej povinnosti.

---

³² Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. marca 2022 s návrhmi pre Komisiu o systémoch udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom [2021/2026(INL)].

VANUATU

Vanuatu od roku 2015 vykonáva systémy udeľovania občianstva investorom, v rámci ktorých udeľuje občianstvo štátnym príslušníkom iných krajín bez predchádzajúcich väzieb na Vanuatu, pričom o prevažnej väčšine žiadostí rozhoduje kladne. Do marca 2021 Vanuatu vydalo v rámci takýchto systémov viac ako 10 500 pasov, pričom miera zamietnutých žiadostí bola mimoriadne nízka.

V rokoch 2017 až 2021 Komisia vyjadrila vážne obavy a varovala vládu Vanuatu pred možnosťou opätovného zavedenia vízovej povinnosti. Vysvetlenia, ktoré Vanuatu poskytlo, nestačili na zmiernenie týchto obáv. Na základe toho Komisia 12. januára 2022 prijala návrh rozhodnutia Rady o pozastavení vykonávania dohody o zrušení vízovej povinnosti s Vanuatu³³. Išlo o vôbec prvý návrh EÚ na pozastavenie vykonávania dohody o zrušení vízovej povinnosti s treťou krajinou. Rada 3. marca 2022 prijala rozhodnutie o čiastočnom pozastavení vykonávania dohody o zrušení vízovej povinnosti s Vanuatu³⁴. Vzhľadom na to, že okolnosti, ktoré viedli k čiastočnému pozastaveniu vykonávania, neboli napravené, Komisia 12. októbra 2022 predložila návrh rozhodnutia Rady o úplnom pozastavení vykonávania dohody od 4. februára 2023³⁵. Rada toto rozhodnutie prijala 8. novembra 2022³⁶. Komisia preto 1. decembra 2022 prijala delegované nariadenie v súlade s článkom 8 ods. 6 písm. b) nariadenia (EÚ) 2018/1806, v ktorom sa uvádza, že oslobodenie všetkých

³³ Návrh rozhodnutia Rady o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch [COM(2022) 6 final].

³⁴ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/366 z 3. marca 2022 o čiastočnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch.

³⁵ Návrh rozhodnutia Rady o úplnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch COM(2022) 531 final.

³⁶ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2198 z 8. novembra 2022 o úplnom pozastavení vykonávania Dohody medzi Európskou úniou a Vanuatskou republikou o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch.

štátnych príslušníkov Vanuatu od vízovej povinnosti sa pozastavuje od 4. februára 2023 do 3. augusta 2024³⁷.

Od nadobudnutia účinnosti čiastočného pozastavenia vykonávania dohody Komisia vedie s príslušnými orgánmi Vanuatu posilnený dialóg³⁸ s cieľom napraviť okolnosti, ktoré viedli k pozastaveniu oslobodenia od vízovej povinnosti, a aby EÚ mohla zrušiť toto pozastavenie.

V marci 2023 vláda Vanuatu vydala zmenu zákona o občianstve s cieľom posilniť bezpečnosť svojho systému udeľovania občianstva investorom. Komisia v súčasnosti tieto legislatívne zmeny posudzuje. Dohodlo sa, že na nasledujúcom zasadnutí v rámci posilneného dialógu Vanuatu podrobne vysvetlí legislatívne zmeny v systémoch udeľovania občianstva investorom, ktoré vláda prijala v marci.

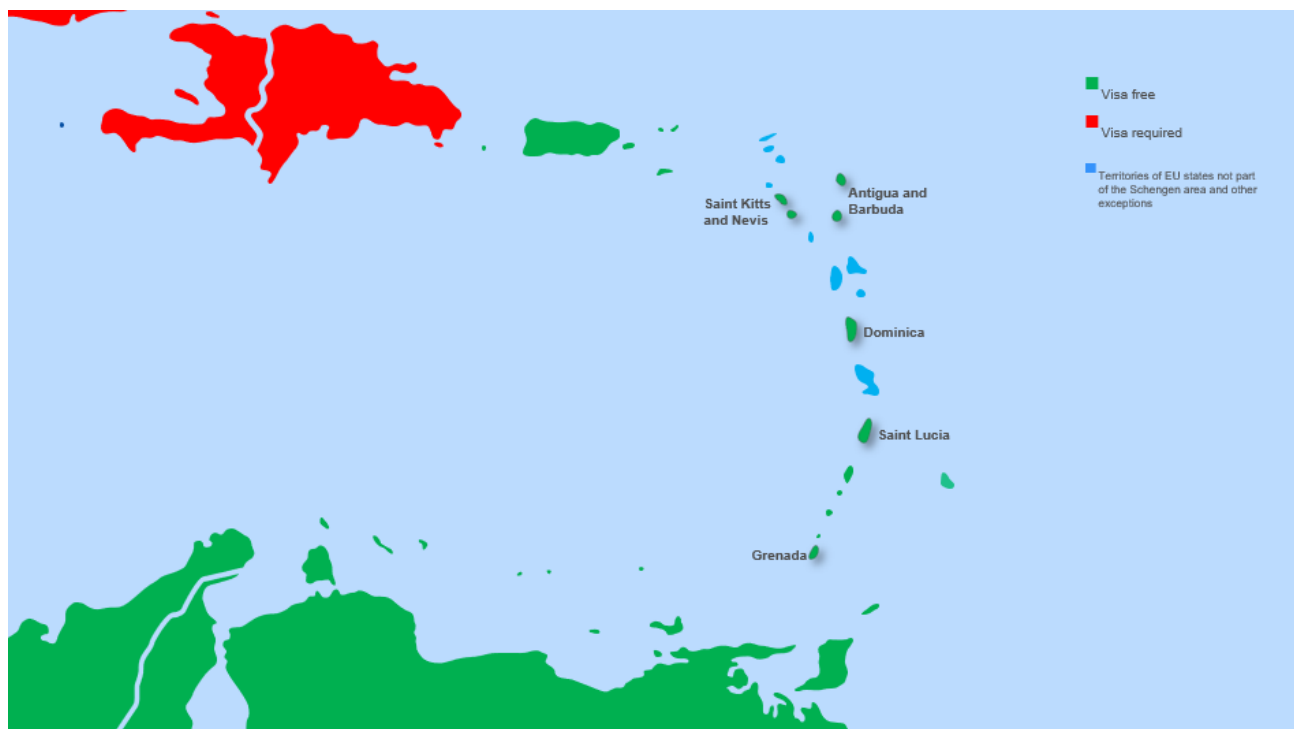
Výmena informácií s orgánmi Vanuatu bude pokračovať dovtedy, kým sa Komisia nebude domnievať, že získala dostatočné informácie na dokončenie posúdenia potrebného na určenie toho, či sú okolnosti, ktoré viedli k pozastaveniu, odstránené alebo pretrvávajú. V závislosti od výsledku takéhoto posúdenia Komisia navrhne zrušenie pozastavenia alebo presun Vanuatu do zoznamu krajín, na ktoré sa vzťahuje vízová povinnosť, ako sa stanovuje v článku 8 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2018/1806.

---

³⁷ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2023/222 z 1. decembra 2022 o dočasnom pozastavení oslobodenia od vízovej povinnosti pre všetkých štátnych príslušníkov Vanuatu.

³⁸ Článok 8 ods. 6 písm. a) nariadenia (EÚ) 2018/1806.

VÝCHODNÉ KARIBSKÉ ŠTÁTY

Komisia od roku 2020 spolupracuje s piatimi východnými karibskými štátmi, ktoré vykonávajú systémy udeľovania občianstva investorom (Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Svätý Krištof a Nevis a Svätá Lucia) s cieľom získať relevantné informácie a údaje o týchto systémoch, ktoré OECD klasifikuje ako systémy potenciálne predstavujúce vysoké riziko pre integritu spoločného štandardu oznamovania, čo vyvoláva podozrenie z možných daňových únikov a činností súvisiacich s praním špinavých peňazí³⁹.

Na základe informácií získaných od príslušných orgánov Komisia dospela k záveru, že všetky posudzované systémy udeľovania občianstva investorom majú vysoký počet úspešných žiadateľov, pričom k dnešnému dňu bolo vydaných aspoň 88 000 pasov. V prípade niektorých krajín je toto číslo vyššie ako 30 000 (34 500 pasov vydala Dominika; 36 742 Svätý Krištof a Nevis). Miera zamietnutých žiadostí je zároveň mimoriadne nízka (3 až 6 %), čo v spojení s krátkymi lehotami na vybavenie (v niektorých prípadoch len dva mesiace) vyvoláva otázky týkajúce sa dôkladnosti bezpečnostného vyšetrovania.

Úspešnými žiadateľmi sú aj štátni príslušníci, na ktorých by sa inak na vstup do EÚ vzťahovala vízová povinnosť. Podľa získaných informácií je väčšina žiadateľov štátnymi príslušníkmi okrem iného Číny a Ruska, ako aj Sýrie, Iránu, Iraku, Jemenu, Nigérie a Líbye. Komisia v tejto súvislosti privítala rozhodnutie pozastaviť posudzovanie žiadostí ruských a bieloruských štátnych príslušníkov v reakcii na ruskú agresiu voči Ukrajine, ktoré v marci 2022 prijalo všetkých päť karibských krajín.

Karibské systémy udeľovania občianstva investorom v súčasnosti patria medzi najlacnejšie na svete pre individuálnych investorov a rodiny. V niektorých prípadoch sú náklady na osobu nižšie ako 100 000 USD. Ostatné posudzované systémy sú len o niečo drahšie.

Výmena informácií s krajinou pôvodu žiadateľa alebo s krajinou, v ktorej mal žiadateľ obvyklý pobyt predtým, sa na základe získaných informácií uskutočňuje do určitej miery v štyroch z piatich posudzovaných krajín. Zdá sa však, že nie je systematická. Všetkých päť krajín spolupracuje so Spoločným regionálnym komunikačným centrom (JRCC) vykonávacej agentúry CARICOM pre trestnú činnosť

³⁹

<https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>.

a bezpečnosť (IMPACS), ktoré pomáha pri získavaní dôverných informácií o každom členovi v rámci žiadosti. Žiadna z posudzovaných krajín však nevyžaduje pobyt alebo dokonca fyzickú prítomnosť v krajine pred udelením občianstva alebo dokonca počas procesu podávania žiadostí.

V niektorých prípadoch krajiny využívajú súkromných zástupcov počas celého procesu podávania žiadostí a preverovania vrátane osobných kontrol a overovania dokladov predložených žiadateľmi. Externalizácia procesu overovania na súkromné spoločnosti je ďalším faktorom, ktorý vyvoláva pochybnosti, pokiaľ ide o prístup k informáciám orgánov presadzovania práva a justičných orgánov v krajine pôvodu alebo krajine predchádzajúceho obvyklého pobytu.

Napokon všetkých päť krajín umožňuje úspešným žiadateľom v rôznom rozsahu zmeniť totožnosť po získaní občianstva pre investorov. Antigua a Barbuda a Dominika to umožňuje po piatich rokoch od získania občianstva; Grenada po jednom roku; Svätý Krištof a Nevis to umožňuje hneď po získaní občianstva. V niektorých prípadoch je povolená aj viacnásobná zmena mena (podľa dostupných informácií to obmedzuje len Svätý Krištof a Nevis na jednu zmenu).

Celkovo sú krátke lehoty na vybavenie, nízke poplatky, vysoký počet žiadostí a nízka miera zamietnutých žiadostí, ako aj určité aspekty postupov bezpečnostného vyšetrenia prvkami, ktoré naznačujú, že fungovanie takýchto systémov by mohlo predstavovať určité riziká pre bezpečnosť členských štátov EÚ. Skutočnosť, že úspešní žiadatelia môžu po získaní novej štátnej príslušnosti zmeniť totožnosť, zvyšuje ďalšie potenciálne bezpečnostné riziká.

Zatiaľ čo bilaterálne konzultácie prebiehajú, Komisia bude po dokončení posúdenia pokračovať v úzkej spolupráci s týmito tretími krajinami s cieľom nájsť dlhodobé riešenia. V tejto súvislosti Komisia zvolá spoločné výbory odborníkov zriadené na základe bilaterálnych dohôd o zrušení vízovej povinnosti, ktorých cieľom je monitorovať vykonávanie dohôd a riešiť s tým súvisiace spory.

ZÁVER

Komisia sa domnieva, že všetkých osem krajín v susedstve EÚ, ktoré sú predmetom posúdenia v tejto správe, prijalo opatrenia na splnenie viacerých odporúčaní uvedených v piatej správe v rámci mechanizmu pozastavenia oslobodenia od vízovej povinnosti. Pokiaľ ide o Gruzínsko a Ukrajinu, ktorých štátni príslušníci boli oslobodení od vízovej povinnosti pred menej ako siedmimi rokmi, v prípade ktorých je podávanie správ o plnení kritérií na liberalizáciu vízového režimu naďalej potrebné, sa Komisia domnieva, že naďalej spĺňajú požiadavky spojené s liberalizáciou vízového režimu. Všetkých osem krajín však musí prijať ďalšie opatrenia na splnenie odporúčaní Komisie.

Členské štáty informujú o celkovo dobrej spolupráci so všetkými ôsmimi krajinami v oblasti migrácie a bezpečnosti. Viaceré tieto krajiny musia pokračovať v riešení problému neopodstatnených žiadostí o azyl, a to aj posilnením účasti na platforme EMPACT a pokračovaním v organizovaní cielených informačných kampaní. Všetky krajiny by mali pokračovať v dosahovaní pokroku pri zosúladení vízovej politiky, aby sa zabránilo riziku, že štátni príslušníci tretích krajín vstúpia na ich územie bez víz a potom budú pokračovať v neoprávnenom cestovaní do EÚ. Ďalšie úsilie je potrebné vyvinúť aj v boji proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii.

Liberalizácia vízového režimu je kľúčovou súčasťou spolupráce EÚ s krajinami západného Balkánu a Východného partnerstva v oblasti migrácie, bezpečnosti a justície. Uľahčuje mobilitu a medziľudské kontakty a môže vyvolať aj kľúčové politické reformy v týchto krajinách. Bude pokračovať dôkladné monitorovanie tohto procesu, a to aj prostredníctvom stretnutí vyšších úradníkov, ako aj prostredníctvom pravidelných zasadnutí Podvýboru pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť a dialógov medzi EÚ a krajinami, na ktoré sa správa vzťahuje. Monitorovanie otázok súvisiacich s kritériami na liberalizáciu vízového režimu bude aj naďalej témou výročných správ Komisie týkajúcich sa rozširovania.

Komisia bude okrem toho naďalej monitorovať všetky krajiny oslobodené od vízovej povinnosti, ktoré vykonávajú systémy udeľovania občianstva investorom, a zintenzívni dialóg s týmito krajinami s cieľom nájsť dlhodobé riešenia, ktorými sa zabráni akémukoľvek možnému obchádzaniu konania EÚ o udelení krátkodobého víza a dôkladného posúdenia individuálnych migračných a bezpečnostných rizík, ktoré to zahŕňa.

Napokon bude Komisia pokračovať vo vykonávaní nového komplexného prístupu monitorovania, ktorý oznámila vo svojom oznámení z 30. mája 2023 a ktorý sa vzťahuje na všetky tretie krajiny oslobodené od vízovej povinnosti. Na základe výsledkov tohto procesu monitorovania bude Komisia naďalej podávať správy o tretích krajinách oslobodených od vízovej povinnosti v súvislosti s migračnými a bezpečnostnými výzvami nad rámec svojich povinností podávať správy.